

Բ Ի Ի Ր Ա Կ Ն

Հ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ

Ի Ե . ՏԱՐԻ

Յ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1907

ԹԻՒ 11 — 12

Վ Ս Ե Մ Ա Հ ՈՒ Ք

ԳՐԻԳՈՐ ԽԱՆ ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆ

Տ Ի Պ Ա Ր

Զարգացեալ Վաճառականի

×

Ո՛չ եւս է Վսեմ. Գրիգոր Խան Շամտանճեան, — Հայ վաճառականութեան ամէնէն պատուաբեր զարդը:

Անողորմ հիւանդութիւնը անժամանակ խամրեց թար-
շամեցուց կեանքը այս պատուական անձնաւորութեան, որ
իր չքնաղ ձիրքերով ստուգիւ պարծանք էր մեր համայնքին
համար:

Գրիգոր Խան այն հազուագիւտ դէմքերէն էր, որոնց
խմացական ու ընկերային գերազանց յատկութիւններէն
առաւելապէս օգտուած են մեր բարեսիրական հաստատու-
թիւնները: Գիտութեան ու գեղարուեստի հանդէպ իր ան-
սահման յարգանքը, իր առեւտրական լայնալիւ հմտութիւնը
և իր հեղահողի ու գիւրահազորդ բնաւորութիւնը անգու-
գական չդէմք մը բրած էին զինք մեր վաճառական դասուն
մէջ:

Աւելի կարող գրիչներու թողլով ըստ արժանւոյն գըր-
ուատել ողբացեալ Գրիգոր Խանը իբրեւ բարեսէր ու բարե-

գործ մեծատուն և իրեւ ընկերային լաւագոյն ձիրքերով
օժտուած պատուական անձնաւորութիւն, մենք կ'ողբանք
անոր դառն ու վաղահաս բաժանումը առեւտրական հրա-
պարակէն, ուր Հայ վաճառականութեան պատիւը վառա-
ւորեց պանծացուց իր տաղանդով, իր պարկեշտ ու անբա-
սիր գործառնութիւններով, այնպէս որ Եւրոպացի ամէնէն
խառնապահանջ ու գիտարահաճ գործարանատէրներն անգամ
իրենց պատիւ կը համարէին այս առաջնակարգ Հայ վաճա-
ռատան հետ ընթացիկ հաշիւ ունենալ: Մեր մէջ քիչ ան-
գամ գտնուած է Հայ վաճառական մը, որ միջազգային
առեւտրական ու սեղանաւորական հրապարակներու վրայ
նոյնչափ անասման վարկ ու վստահութիւն գրաւէ որչափ
գրաւեց ու վայելեց Շամտանճեան խան, լոկ իր անձնական
բազմակողմանի արժանիքներուն և իր ուղղամիտ ու խոհա-
կան գործունէութեանը շնորհիւ:

Առեւտրական բարձրագոյն վարժարանի մը մէջ իր
ուսումն աւարտելէ ետք, Գրիգոր խան կոչուեցաւ վարել
իր հօրենական վաճառատունը, զոր ծաղկեցնելու և յառա-
ջացնելու համար ո'չ մէկ յատկութիւն կը պակսէր իրեն:

Առեւտրական գիտութեանց մասին իր խորունկ հմուտ-
թիւնը, իր հեղահողի ազնուական բնաւորութիւնը, իր շը-
նորհալի նուրբ կենցաղագիտութիւնը և իր կոկիկ, ճշտապահ
ու ճշմարտապէս պարկեշտ գործունէութիւնը ակներեւ հա-
ւաստիք մը կ'ընծայէին որ իր վտրած առեւտրական հառ-
տատութեան համբաւը պիտի տարածուէր, պիտի հռչակ-
ուէր ամենուրեք, պատիւ բերելով իր երկրին ու համայնքին:

Մեծանուն վաճառականը անհունապէս կը սիրուէր ու
կը յարգուէր ո'չ միայն վինքը ճանչցող բոլոր անձերէն, այլ
նաեւ իր վաճառատան բազմաթիւ պաշտօնեաներէն, որոնց
վրայ կը գուրգուրար հայրաբար և որոնց յառաջգլխութեան
հոգածու կը գտնուէր, այնպէս որ ամէն առեւտրական պաշ-
տօնէի սիրելագոյն բաղձանքն էր պաշտօն մը ձորել Շամ-
տանճեան վաճառատան մէջ:

Հանդուցեալը, իր բազմադրող ժամերսուն մէջ լակ,
հաճոյքով կը հետեւէր առեւտրական ամէն լեզուէ հրատա-
րակութիւններու, որոնցմով պճնած ճոխացուցած էր իր հո-
յակապ մատենադարանը: Կը փափաքէր որ մեր բոլոր վա-

ճառականներն ու գործի մարդիկը ո՛չ միայն գործնական կերպով, այլ նաեւ ու մանաւանդ տեսականօրէն ուսումնասիրեն առեւտրական գիտութեան ամէն ճիւղերը: Իր դաւաճանքն այս էր որ վաճառականութիւնը ամէնէն նուրբ եւ բազմապահանջ գործն է որ եղած ըլլաց երբեք և հմուտ, խոհական ու պարկեշտ վաճառականը կը նկատէր իբրեւ զօրաւոր սատարը երկրին ու համայնքին բարգաւաճման:

×

Բիւրակնի Ա. Շրջանին քանի մը թիւերը հազիւ հրատարակուած էին, երբ պատիւ ունեցանք հրաւիրուելու Շամտահեան Խանի կողմէ: Ն. Վսեմութիւնը, զոր առաջին տեղամ տեսնելու պատահութիւնը կ'ունենայինք, հիացում պատճառեց մեզ իր խորունկ զարգացումով և իր պերճախօսութեամբ, որով առեւտրական գիտութեան պէտքն ու կարեւորութիւնը շեշտեց և խորհուրդ տուաւ մեզ ամէն բանէ առաջ լուրջ և օգտակար թերթ մը ընել Բիւրակնը, ամէն հոգ տանելով անոր բովանդակութեան ճոխացումին: Յետոյ տգնտարար խոստացաւ մեր տրամադրութեան ներքեւ գնել իր ամենաճոխ մատենադարանը, որուն համար շատ դրամ ծախսած է, կ'ըսուէր: Դժբախտաբար չկրցանք օգտուիլ այս բարեացակամ տրամադրութենէն, մեր զբաղումներուն պատճառաւ: Ուրիշ օր մը դարձեալ հրաւիրեց մեզ և սրտայայց գուրգուրանքով մը մեզ յանձնեց առեւտրական նոր հրատարակութիւն մը, ուր վիճակագրական ճանօթութիւններով ցոյց տրուած էին Թուրքիոյ վաճառականութեան և ճարտարարուեստին նորանոր յառաջգիմութիւնները: Երբորդ տեսակցութեան մը մէջ, առեւտրական քանի մը հարցումներ ըրինք, և խնդրեցինք որ արտօնէ մեզ իր հեղինակաւոր կարծիքները հրատարակել Բիւրակնի մէջ: Պատասխանեց որ ինք արդէն յօժարութիւն ունի պարբերաբար աշխատակցիլ Բիւրակնի, բայց կը փափաքի որ իր անուամբ հրատարակուածը առեւտրական ընդարձակ ուսումնասիրութիւն մը ըլլայ, որուն պիտի աշխատէր իր պարագոյ ժամերուն մէջ: Դժբախտաբար անոգը մահը անաչառ և անկեղծ խորհրդատուէ մը և մեծանուն աշխատակիցէ մը զրկեց Բիւրակնը:

Այս քանի մը անձնական յիշատակները կը պատմենք. ո՛չ թէ միայն ցոյց տալու համար որ հանգուցեալ Գրիգոր իմն կը սիրէր առեւտր. գրականութիւնը, այլ մանաւանդ ի վեր բերելու համար այն ուշադրաւ հակապատկերը, որ կար այս զարգացեալ վաճառականին և ուրիշ վաճառականներու միջեւ, որոնցմէ մէկուն նշանաւոր մէկ խօսքը ի դէպ է. յիշել հոս: Պոլսոյ հրապարակին վրայ հանրածանօթ Հայ վաճառական մը, որմէ առեւտրական քանի մը տեղեկութիւններ խնդրած էինք, հեգնական ժպիտով մը պատասխանեց մեզ որ Մանչէսթրի հրապարակին վրայ, ուր քանի մը տարի բնակած է ինք առեւտր. գործերով, անգլիացի վաճառականները սովորութիւն չունին լրագրի ընթերցողներուն տեղեկութիւն հաղորդել առեւտր. խնդիրներու վրայ: Եթէ ինքնամիտի ու ետսէր վաճառականի այս տիպարը բաղդատուի Շամտանձեան իմանին հետ, որ առեւտրական գիտութեանց տարածման այնչափ հոգածու և ջանադիր եղած էր, այն ատեն պիտի ըմբռնուի մեծութիւնն այս վերջնոյն զոր անողոք մահը խլեց այնքան վաղաժամ:

Վստահ ենք որ հանգուցելոյն եղբայրը, Միհրան էֆ. Շամտանձեան և զաւակները նոյն բարձրութեան վրայ պիտի պահեն Շամտանձեան վաճառատուներ, որ առեւտր. տիպար հաստատութիւն մը եղած էր մեր հրապարակին վրայ:

Բիւրակցի իմբադրութիւնը, զգածեալ սրտով, կը փութայ ծաղկեպսակ մը դնել հանգուցեալ մեծանուն վաճառականին դագաղին վրայ, ի նշան անկեղծ յարգանքի, և իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Շամտանձեան ընտանիքին և պարագաներուն:

Վաճառականները

ՊԷՏՔ Է ՈՐ ԻՐ ԵՆՑ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՆ

Մեր վաճառականներուն համար էական ու նուիրական պարտաւորութիւն մը համարուած է իրենց առեւտրական գործին ընթացքը մէկու մը չպարզել, իրենց վիճա-

կին, շահուն ու ֆեստին վրայ ուրիշին բնաւ բան մը չըսել : Ասիկա մեր մէջ տ'յնքան հաստատուն կերպով ընդունուած պայման մը և սովորութիւն մ'է որ նոյն իսկ ամենամեծ անքաղաքավարութիւն կը նկատուի վաճառականէ մը տեղեկութիւն ուղեւ իր գործին վիճակին, ըրած շահուն ու ֆեստին վրայ : Ձենք գիտեր թէ այս ուղղութիւնը ո՛րքան օգտակար եղած է վաճառականին, սակայն բացայայտ կը տեսնուի որ անիկա ունի իր ֆեստակար կողմերը :

Շահ և ֆեստ առեւտուրի մէջ հաւասարապէս կը պատահին : Գործին յաջողութիւնը կամ ձախողութիւնը լոկ գործողին խնայական յատկութեան կամ նիւթական կարողութեան արդիւնքը չէ, այլ անոր կամքէն ու կարողութենէն բխողին անկախ պատճառներ, այսինքն հրապարակին վիճակը, առեւտուրին ընթացքը, մրցակիցներ, գործակիցներ, միջավայրը, ասոնք ամենքն ալ զատ զատ իրենց մասն ու բաժինն ունին գործի մը յաջողութեան ու ձախողութեան մէջ : Բայց գործի մը վիճակը դատելու համար, հասարակութիւնը հաշուի չառնէր այդ պայմանները և ի վիճակի ալ չէ տանելու, որով գործի մը բուն կացութեան շատ քիչ անգամ կրնայ վերահասու ըլլալ : Անիկա գործին արտաքին երեւոյթները կը դատէ յաճախ, և գործառնութեանց եղանակէն կը վճռէ միշտ : Ու օր մը երբ իր լաւ գաղափար կազմած առեւտր. գործին ձախողին ու անկումը լսէ յանկարծ, այդ իրողութիւնը անակնկալ մը կ'ըլլայ իրեն, և իր սխալ դատողութիւնը արգարացնելու համար, էն պարկեշտ գործի մը մէջ իսկ, եթէ անիկա ձախողի, բարոյական պատճառներ կը փնտռէ, խաբէութիւններ ու խարդախութիւններ գտնելու համար :

Առեւտրական գործի մը վիճակին առանձնայատուկ հանգամանք մը տալ, շահն ու ֆեստը խորապէս ծածկել, սկզբունքով, գործի անհրաժեշտ պայման մը, բռաքիֆ գործ մը չէ : Եւրոպայի մէջ, ամէն տարեգլխայ առթիւ, կը հրատարակին գործարաններու և առեւտրական ամէն տեսակ գործերու հաշուեկշիռները իրենց մանրամասնութիւններով : Ամէն ոք կը կարգայ, կը տեղեկանայ և ըստ այնմ կարող կ'ըլլայ ստոյգ գաղափար մը կազմել թէ՛ անոնց իւրաքան-

չիւրին վիճակին և թէ անոնցմով տեղւոյն հրապարակին ընդհանուր գործառնութեանց վրայ :

Քանի մը տարիներէ ի վեր շարունակ կ'ըսուի թէ եւրոպական ճարտարութիւնները խիստ յաջող վիճակ մը ունին, գործարանները տհաճին գործեր կ'ընեն, մեծագուշ մար շահեր կ'արտադրեն, եւայլն : Ստոյգ են հրատարակուած այդ լուրերը, բայց տարտամ են : Անոնցմով չենք կրնար որոշ կերպով գիտնալ անոնց վիճակը, շահն ու վնասը, սակայն հետագայ ցուցակին նման մանրամասնօրէն պարզուած տեղեկութիւններ մեր աչքին առջեւ կը պատկերացնեն գործ մը իր ամբողջութեան մէջ և անոր վիճակը դատելու համար հաստատուն հիմեր կ'ըլլան : Հետեւեալ ցուցակը Օլտհամի (Անգլիոյ Լանքաշայրի շրջանակին մէջ 32,000 բնակչով քաղաք մը) 73 մանածի գործարաններուն տասնեւհինգ տարիէ ի վեր իրենց բաժնետէրերուն տուած շահաբաժիններն են.—

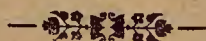
	ՍՅ. ՇԻԼ. ԲԷՆ.			
	Վնաս	2	15	11 %
1892	»	1	18	9
1893	»	0	8	2
1894	Շահ	1	12	6
1895	»	1	4	4
1896	»	4	8	0
1897	»	7	11	2
1898	»	10	0	0
1899	»	8	7	2
1900	»	8	11	3
1901	»	0	8	6
1902	Վնաս	2	5	8
1903	Շահ	1	11	8
1904	»	20	2	0
1905	»	19	0	0
1906				

Այս թուանշաններուն վրայ ախարկ մը նետելով, կըրնանք անմիջապէս տեղեկանալ թէ Օլտհամի մանածի ճարտարութեան վիճակը ի՞նչ է և ո՞րքան շահ կրցած է արտագրել : Կը տեսնենք հոն թէ մանածի գործը այնինչ տարիներուն ընդհանուր կերպով վնասակար եղած է, մինչ այն

ինչ տարիներուն ալ շահաւոր եղած է տարբեր համեմատութիւններով:

Ատոնցմէ զատ, ամէն տարի կը հրատարակուին նաեւ իւրաքանչիւր առեւտր. ձեռնարկի ուրոյն շահն ու վնասը: Հատարակութեան համար ծանօթ են, օրինակի համար, Օլտհամի մանարանները, դրամագլուխն ու գործառնութեան քանակը, անոնց արտադրած շահն ու վնասը: 73 մանարաններէն Պէլճիան Սրիւնիկ Գըմբէնի 1906ին հաշուելիլու չէ հրատարակած: 72 մանարաններուն մէջ ամէնէն աւելի մեծ շահ արտադրած են կարգաւ, Մուջուէլ մանարանը 19,226 անգլ. սակի, Քըսֆօրտ մանարանը 15,746 անգլ. սակի և շահարածին տուած են 10%: Վէրնէթ մանարանը շահած է 15,348 սակի և շահարածին տուած է 7%: Իսկ ամէնէն նուազ շահ արտադրողներն եղած են Հէնչօ—սթրիլի մանարանը, 1955 անգլ. սակի և բնաւ շահարածին չէ տուած: Սթանլէյ մանարանը շահած է 2364 անգլ. սակի, և 5% շահարածին տուած է: Լիս Եունիլը մանարանը 2530 սակի շահած և 6 $\frac{1}{2}$ % շահարածին տուած է:

Այսպէս եւրոպական ամէն առեւտր. հաստատութիւններ իրենց հաշուելիլուը կը հրատարակեն: Անշուշտ անտեղի է պահանջել ասիկա մեր առեւտրականներէն: Որովհետեւ եթէ Եւրոպական առեւտրական հաստատութիւնները կ'ընեն զայդ, պարտաւոր են ընելու, ստիպուած են գործին վիճակը իր մանրամասնութիւններով բաժնետէտաց տեղեկացնելու: Այսու հանգերձ, գործելու այս եղանակը ցոյց կուտայ որ սկզբունքով էական պայման մը չէ գործին վիճակը ծածկել և անոր շահն ու վնասը, յաջողութիւնն ու ձախողութիւնը միշտ ուրիշէն պահել:

Ի՞նչ է «Միւտարէպէ»ն

Միսարեպէն առեւտուրի ընկերութիւն մ'է, որ մասամբ ֆոնանսիք ընկերութիւններուն կը նմանի: Երբ առեւտուրի համար մէկը դրամագլուխ դնէ և ուրիշ մը աշխա-

տութիւն խոստանայ, ասոնք միւսարեայի մը հիմնած կ'ըլլան: Այդ դրամագլուխ գնող անձը կը կոչուի Ռեպպիւշ մալ (դրամատէր) և աշխատիլ պայման գնող ընկերը Միւսարիպ (գործօն ընկերակից), Մէճ. 1404րդ յօդուած:

Միւսարեային առեւտրական ֆոնանսիք ընկերութեան կը նմանի իր օրինական սա՛ պայմանին համար:—Մէճ. 1416րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, ի՛նչ որ ալ ըլլայ միւսարեային առեւտրը, միւսարիպը արտօնեալ չէ դրամագլխէն աւելի պարտուց ներքեւ մտնելու, որով Ռեպպիւշ մալը մատամբ պատասխանատու չէ իր դրած դրամագլուխէն աւելի պարտքի ու ֆնասի, նման առեւտր. ֆոնանսիք ընկերութիւններու մէջ դրամագլուխ գնող ընկերին: Բայց, այս կէտին մէջ, ֆոնանսիքին և Միւսարեային տարբերութիւնը սա՛ է որ ֆոնանսիք ընկերը բոլորովին անձնօթ պէտք է մնայ, առեւտուրի առօրեայ գործառնութիւններուն երբեք չմիջամտէ, և ասով իր դրած դրամագլուխէն աւելի պարտքի ու ֆնասի ալ բնաւ չի պատասխաներ, մինչ միւսարեային մէջ, ասոնք բացարձակ պայմաններ չեն, և միւսարիպը կրնայ դրուած դրամագլուխէն աւելի ալ պարտքի ներքեւ մտնելու, եթէ կանխաւ արտօնութիւն ստանայ Ռեպպիւշ մալէն:

Միւսարեային երկու տեսակ կ'ըլլայ. — Միւսարեայի մուդրաքա և Միւսարեայի մուդայեհէհ: Եթէ առեւտուրին տեսակը գործին տեղն ու ժամանակը և գնողներուն ու վաճառողներուն անունը նախապէս պայման դրուած կամ նըշար նախուած չեն, ընկերութիւնը կ'ըլլայ Միւսարեայի մուդրաքա, իսկ, հակառակ պարագային, և եթէ դրամատէր ընկերը ըսէ գործօն ընկերակցին. «Այս ինչ ժամանակ, կամ այս ինչ տեղը և կամ այս ինչ տեսակ վաճառքը միայն գնէ և ծախէ, և կամ այս անուն անձերու հետ, կամ այս ինչ քաղաքի բնակիչներուն հետ միայն առեւտուր ըրէ», ա՛յն ատեն ընկերութիւնը կ'ըլլայ Միւսարեայի մուդայեհէհ, (Մէճ. 1406—7րդ յօդուած):

Միւսարեայի ընկերութեան առանձնապատուկ պայմաններն են հետեւեալները:—Էտկան պայման է որ դրամագլուխը ծանօթ և որոշ ըլլայ, և ընկերակիցներու շահաբաժինը որոշ

ուն ըստնորդական մասերով, զոր օրինակ կէս առ կէս, մէկ երրորդ եւայլն:

Եթէ ռեպպիւ մալը գործին գրամազուս մը յատկացնէ, ու գործօն ընկերակցին լսէ որ «աշխատէ՛ ու շահը ընկերական թող ըլլայ մեր: միջեւ—ռիպիի պէյնիմիզսէ միւշքերիֆ օրսուն», այս խօսքը շահու հաւատարութիւն կ'ենթադրէ և շահը կէսսուկէս՝ կը բաժնուի գրամատէրին և գործօն ընկերին միջեւ: Երբ Միսարեպի մէջ վերոյիշեալ էական պայմաններէն մին չգտնուի, այսինքն շահարաժիւնները որոշուած չըլլան նախապէս, ընկերութիւնը եղծելի (ֆաւիս) կ'ըլլայ, (Մէճ. 1411—2րդ յօդուած):

Միսարեպի մուդրապայի մէջ, գործօն ընկերակիցը կրնայ ո՛ր և է վաճառք գնել ու ծախել վաւասակ ընկուռ համար: Սակայն եթէ գնած մէկ վաճառքին մէջ չափազանց պատրանօք (ղապնը ֆահիշ) խարուած է, այդ վաճառքը իր հաշուոյն և ո՛չ թէ Միսարեպիին համար գնած կը նկատուի: Միսարիպը կրնայ առեւտրական ամէն գործ ընել, օրինակի համար ապառիկ ծախել, վաճառք կամ գրամ ուրիշին իբր առնդ տալ, գրաւ ընդունիլ կամ յանձնել, եայլն: Բայց սահրաժեշտ հարկ է որ այս գործառնութիւնները առեւտրականներու մէջ եղած սովորութեան համաձայն ըլլան: Հակառակ պարագային, այդ գործերէն առած եկած վնասը միսարիպը կը տուծէ, (Մէճ. 1414րդ յօդուած):

Միսարեպի մէջ վնասը ամէն պարագայի մէջ գրամատիրոջ կը վերաբերի: Մինչեւ իսկ, եթէ պայման գրուած ըլլայ որ այդ վնասին գրամատէրն ու գործօն ընկերակիցը հաւատարապէս պիտի մասնակցին, այս պայմանը չեղեալ կը նկատուի: Երբ թէ, երբ Միսարեպի ապրանքէն մաս մը ոչնչանայ, կամ ու է վնաս պատահի, նախ և առաջ, առանց գրամազուսին դպչելու, գործին շահովը կը փոխաբինուի: Իսկ եթէ տեղի ունեցած վնասը շահին քանակութիւնէն աւելի է, այս պարագային միայն հարկ կ'ըլլայ դրամազուսին գիմել, և գործօն ընկերակիցը ոչինչ չի տուծեր, (Մէճ. 1427—8 յօդուած):

Միսարեպի մուգայեհէի մէջ, գործօն ընկերակիցը պարտաւոր է կէս առ կէս գործադրել զըստնաւորին դրած

բոլոր պայմանները: Այնպէս որ եթէ այդ պայմանները չը
յարգէ, եթէ ունեցած արտօնութեան սահմանէն դուրս ել-
նէ, ըրած գործերուն շահն ու վնասը իրեն միայն կը
պատկանի և պարտաւոր կ'ըլլայ տուածի Միսարեպի
ինչքը, եթէ ոչնչանայ, (Մէճ. 1421րդ յօդուած):

Եթէ միսարեպին կազմուած է օրինապէս ան-
վաւեր պայմաններով և այս պատճառաւ եղծելի
նկատուի, գործառնութիւններուն բոլոր եղած շահը
գրամատէր ընկերոջ կը պատկանի, իսկ գործօն ընկերա-
կիցը անոր վարձկանը կը նկատուի և վարձք միայն կ'առնէ:
Այս վարձքը ընթացիկ վարձք է, և պէտք է գիտնալ որ
գործօն ընկերը այն ատեն վարձք առնելու իրաւունք կը
ստանայ, երբ գործին մէջ շահ կայ, և երկրորդ՝ պայմանա-
գրութեան պահուն շահէն իրեն իյնալիք բաժինէն աւելի
ալ վարձք պահանջելու իրաւունք չունի (Մէճ. 1423—6):

ԵՐԿԵՐԹԿ. ՀԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍ

Ի՞նչպէս կ'ստացուի

ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԻՒՂՈՏ ԿԱԹԸ

Գ. Կաթի ճարտարութեան ձեռնարկողին համար կարեւ-
որ է գիտնալ թէ իր պահած կալերը անհրաժեշտ ի՞նչ անուն
դէ պէտք ունին և ի՞նչպէս կրնայ հայթայթել զայն խնայա-
ղութեամբ: Եւ որովհետեւ կովուն ստամոքսը այնքան մեծ է որ
կրնայ 200 լիտր բան առնել, ուստի անոր կերածին չափ ուտե-
լիք տալ՝ գրամի զուտ մոխուժ մ'է, սակայն պէտքէն պակաս
անունդն ալ անբաւական կ'ըլլայ, կովը քիչ ու գէշ կաթ
կ'արտադրէ ու հետեւանքը դարձեալ ձեռնարկուին վնասա-
կար կ'ըլլայ:

Ամէն անունդ-միւսնոյն դերն ու յատկութիւնը չունի:

Ամէն կենդանի միեւնոյն սնունդին պէտք չունի : Կով պահողի մը համար անհրաժեշտ է գիտնալ այս պարագան ու անոր համեմատ հոգալ կովին սնունդին տեսակն ու քանակը : Կենդանիին տուած սնունդին դերը երկուս է : Մին՝ անոր մարմնոյն մասերը՝ միտը, ոտիւրը, մորթը, կաթը կը պահէ, կը զարգացնէ կամ կը նորոգէ, միւսը՝ անոր շնչառութեան կ'օժանդակէ, անոր տաքութիւնը պահելու կը ծառայէ : Սնունդներուն մէջ կը գտնուին տարբեր քանակութեաններով ազօթ և քաղցօն : Կենդանիին սնունդին մէջ դուռնուած ազօթը անոր միտը, ջիւղերը, վերջապէս մարմնից պահպանելու և զարգացնելու կը ծառայէ, իսկ իր պարունակած քաղցօնով տաքութիւնը կը պահէ և շնչառութիւնը կը դիւրացնէ : Այդ, կաթնատու կով մը անհրաժեշտ լինչ սնունդի պէտք ունի և ո՞րքան տալու է : Բիմիւրագէտներ և գիտուն երկրագործներ փորձած, քննած և ստուգած են որ կենդանիի մը սնունդը պէտք է . — 1 մաս ազօթի և 5 մաս քաղցօնի համեմատութիւն ունենայ : Ու այս հիման վրայ, սնունդները երեք դասի բաժնուած են . — հարուստ, միջակ ու տկար :

Հարուստ սնունդներուն մէջ 1 մաս ազօթ և 2 կամ 3 մաս քաղցօն կը գտնուի . քթանի, բամբակի, շուշմայի խիւսերը, ընդեղէններու հունտերը, բակկան, ոսպը, եգիպտացորենը, վիգը (պուրջագ) հարուստ սնունդներ են :

Միջակ սնունդներուն մէջ 1 մաս ազօթ և 3էն 5 մաս քաղցօն կը գտնուին : Միջակ սնունդներու դիրքն է մարգագետնի չոր խոտը :

Տկար սնունդներուն մէջ 1 մաս ազօթի դէմ 6էն մինչեւ 20 մաս քաղցօն կը գտնուի : Բանջարները, ասոնց խիւսերը և յարդերու բոլոր տեսակները տկար սնունդներ են :

Ինչպէս կը տեսնուի, կենդանիներուն տրուած սնունդներուն ամէնուն մէջ ալ կը գտնուին անոնց ապրելու կենսական երկու տարրերը, ազօթն ու քաղցօնը, թէեւ տարբեր քանակութեամբ :

Եթէ ուղեիք գիտնալ թէ մեր պահած կենդանին լաւագոյն եղանակաւ սնուցանելու համար ո՞ր սնունդը և ո՞րքան չափով պէտք է տանք, հարկ է դիտել երկու պարագայ Ա. —

կենդանիին ծանրութիւնը: Բ. — Մնոր գործօն վիճակը: Մնունդին որակն ու քանակը կը փոխուին կենդանիին ծանրութեան և անոր աշխատութեան և արտադրութեան վիճակի մը մէջ ըլլալուն կամ չըլլալուն համեմատ:

100 քիւօ ծանրութիւն ունեցող կենդանի մը, երբ չափատիր, երբ կաթ չի տար, պէտք է օրուան 2½ փամուն մէջ երկու քիլօկրամ միջակ տեսակէ անունդ մը սունէ, այսինքն եթէ կենդանին 600 քիւօ կը ունէ, վեց անգամ աւելի, այսինքն 12 քիւօ անունդ պէտք է տալ: Իսկ այն կենդանին որ կ'աշխատի կամ կաթ կուտայ, անոր մարմինէն աւելի մաս մը կ'սպառի, զոր լիցնելու համար աւելի քանակով անունդի մը պէտք ունի: Հետեւապէս, այս վիճակին մէջ գտնուող կենդանիին, իրեն սովորական օրապահիկէն զատ, անհրաժեշտ կերպով պէտք է տալ 1—3 քիւօ միջակ անունդ, կենդանիին ծանրութեան 100 քիւօյին համեմատութեամբ:

Արդ, այս փորձուած ու հաստատուած կանոնին համաձայն գիւրու կարելի է գտնել կաթնատու կովի մը անհրաժեշտ անունդին չափը:

Նախ, կը կշռենք կովը, որ սովորաբար 400 քիւօ կուգայ, և ի՛նչ որ ըլլայ ծանրութիւնը, անոր քանակին համեմատ՝ 100 քիւօյին առ հաւասար 3 քիլօկրամ միջակ անունդ պիտի տրուի: Հոս կ'արժէ յիշեցնել որ միջակ անունդներու մէջ կատարեալն է արօտավայրերու մաքուր ու լաւ չոր խոտը որ կենդանիին բաւական անունդ, միանգամայն ոյժ և տաք կաթ կուտայ: Բայց կաթնարան հաստատուած տեղ մը, տաք և ոյժն ամէն եղանակին չոր խոտ չի գտնուիր գիւրու, և հարկ է ի՛ր ըլլայ անոր գործը ուրիշ անունդներով տեսնել, ինչ որ թէ՛ գիւրին և թէ՛ շահաւոր ալ կ'ըլլայ: Այս պատճառաւ կաթի ճարտարութեան ձեռնարկող մը, կովուն անունդի մասին պէտք է սա՛ երեք կէտերն ալ նկատի առնէ. — Մնունդին բուն մարտդականութիւնը, անունդներուն պարունակած կենսական տարրերուն քանակով իրարու հետ ունեցած համեմատութիւնը և կաթին համին ու մէջի իւղին համար յարմարաւոր անունդը:

Փորձերով ստուգուած է որ մարտդականութիւնը կը

փոփոխի ո՛չ միայն սնունդներու տեսակներուն, այլ նաեւ զանոնք սպառող կենդանիներուն համեմատ: Եղն ու սլխարը աւելի լաւ կը մարսեն յարդը քան ձին ու խոզը, որով կարծր ու նեւրդապատ խոտերը կարելի է տալ եղին ու սլխարին, մինչ մարամբ ապարդիւն սնունդ մը կ'ըլլայ ձիուն ու խոզին համար: Սնունդներուն մէջ, արմատները (գետնախնձոր, ստեպղին, բանջար): ամէնէն աւելի դիւրամարմններն են: Ասոնք դրէթէ ամբողջութեամբ՝ հարիւրին 95ը կը մարսուին: Ասոնցմէ յետոյ, գիւրամարս են հատիկները, ալիւնները և բոյսերու խիւսերը, որոնց հարիւրին 60ը կը մարսուին: Խոտերուն հարիւրին 40 կը մարսուին, խիլ յարդերուն՝ հարիւրին 20ը:

Կենսական տարրերուն՝ ազօթին ու ֆառպօնին պարունակութեան տեսակէտով, սնունդներուն իրարու հետ ունեցած համեմատութիւնը կը տարբերի շատ մը կերպով: 400 քիլօ կշռող կաթնատու կովի մը 12 քիլօ չոր խոտին համապատասխան կուգայ 7 քիլօ բանջար, 3 քիլօ աւուռոյտ, 1 քիլօ թեփ և 1 քիլօ յարդ: Հետեւեալ ցուցակը 100 քիլօ սնունդներուն մէջ դասուած ազօթին ու ֆառպօնին քանակութիւնը կը յայտնէ. —

	ազօթ ֆառպօն			ազօթ ֆառպօն		
Խոտ	1,2	3,8	Գարի	2,1	2,8	
Աւուռոյտ	1,9	3,5	Եգիպտացորեն	2	7	
Կաղամբի տերեւ	0,4	0,9	Վարսակ	1,9	3,5	
Բանջարի »	0,4	0,6	Բոյսերու խիւս	4,9	10	
» արմատ	0,2	0,1	Բանջարի խիւս	0,4	0,1	
Ցորենի յարդ	0,5	2,4	Վիգ	4,4	2,7	
Հաճարի »	0,2	1,5	Գետնախնձոր	0,3	0,3	
Գարիի »	0,3	1,7	Թեփ	1,9	4	

Կաթնատու կովին կաթին համին ու պարունակած իւղին տեսակէտով, սնունդը պէտք է ըլլայ ջրոտ: Եթէ վարսակ, վիգ, աւուռոյտ փոխնի փոխ տրուին քիչ մը եփած բանջարի կամ գետնախնձորի հետ, կովն ընտիր կաթ մը կուտայ, և եթէ խիւս, գարի, եփած եգիպտացորեն ու քիչ մը արմատ տրուի, կովուն կաթը իւղոտ կ'ըլլայ:

ԴԱՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Բ. ԴԱՏԱՐԱՆ

29 ՅՈՒՆԻՍԻԱՐ

Կարդացուեցաւ Մ. Քէրմանի աղերսագիրը, որ սնանկ Միւսիւ Պէնտոնի պարտուց տամարին մէջ արձանագրուելու համար սեղանաւոր Միւսիւ Չէլէպոնի կողմէ ներկայացուած 107 Օսմ. ոսկիին մերժուելը կը խնդրէր: Մ. Քէրման բերաւ նաեւ յայտարարեց որ Միւսիւ Չէլէպոն՝ իր ունեցած 107 ոսկի պահանջը արդէն ապահոված էր սնանկին տները՝ Միւսիւ Ավրամ Մաթորքան երաշխաւոր առնելով: Մ. Չէլէպոն սխալմամբ պահանջարկը համար կրկին իրը առնելիքէն կը հիմա այս գումարին համար կրկին իրը առնելիքէն կը ներկայանայ և կ'ուզէ զայն սնանկին պարտուց մէջ արձանագրել տալ, ինչ որ կը վնասէ բոլոր պահանջատեարց շահուն, և այս արարքը օրինաւոր ալ չըլլալուն պատճառաւ, յիշեալ պահանջին մերժուելը խնդրեց:

Նախագահը հարցուց սնանկին սէնտիքներէն փէմալ էֆի թէ ի՞նչ կը պատասխանէ: Յիշեալը ըսաւ որ խնդրէն տեղեկութիւն չունի և արտօնութիւն խնդրեց որ այս մասին բացատրութիւն ուզէ:

Դատախազին փոխանորդը զարմանք յայտնեց որ սէնտիք էֆին կ'անգլխտանայ խնդիր մը, որ բոլոր պահանջատեարց համար հաւասարապէս կարեւորութիւն ունի: Նաեւ խնդրեց որ այս մասին երդում մը առաջարկուի սնանկին: Ասոր վրայ խօսք տուաւ այս վերջինը և ըսաւ որ հարկ չի կայ երդումի, իր տները խոստացած է թէեւ այդ գումարը վճարել, բայց պահանջատէրը ըստ օրինի պիտի դիմէ մատակին, տրուած տրվիտանդը պիտի առնէ և մնացեալը պիտի պահանջէ տներովմէն:

Դատաւարութիւնը աւարտեցաւ, և յետ խորհրդակցութեան վճռուեցաւ դատախազին աղերսագիրը մերժել:

29 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

Պանքէր Մ. Թոլէատ դատ բացած էր վաճառական Իպրա-
հիմ էֆ. ի դէմ և երեք մուրհակով ունեցած 70 սակի պահանջին
զանձումը և հակառակ պարտագային յիշեալին սնանկացուելը
խնդրած էր: Իպրահիմ էֆ. ի փոխանորդը մուրհակները
տեսնել ուզեց, և տեսնելէ յետոյ յայտարարեց որ ստորա-
գրուած կնիքներուն իր փոխանորդեալին կնիքը ըլլալէն
տեղեկութիւն չունի:

Նախագահը ըսաւ որ դատի մը պաշտպանութիւնը ստանձ-
նած պահուն, փոխանորդ մը պարտաւոր է խնդրոյն վերա-
բերեալ ամէն մասին վրայ տեղեկութիւն տանել, և ապա դա-
տաւարութեան սկսիլ, ուստի այժմ իր ըրած առարկութիւնը
անտեղի է, և նոյն պահուն նախագահը արածոնց տեղեկութիւն
առնել իր փոխանորդեալէն, որ ներկայ կը գտնուէր: Երկու
կողմէ պահ մը վերջը կրկին ներկայացան և Իպրահիմ էֆ. ի
փոխանորդը խստապահեցաւ թէ կնիքները իրենցն էին,
տակայն, ըսաւ, Միւսիւ Թոլէատ այդ մուրհակներով չի կրնար
անակութեան դատ բանալ, որովհետեւ իր փոխանորդեալը
ընթացիկ հաշուով երկար տատնէ ի վեր կը գործէ Միւսիւ
Թոլէատի հետ, և թերեւս անոր քով այդ մուրհակներուն
նման 40—50 մուրհակ կան այժմ, որոնք վճարուած են և ետ
չեն առնուած: Ասկէց զատ, ներկայացուած մուրհակները եթէ
քննուին, պիտի տեսնուի որ անոնք պայմանաժամուն վը-
ճարուած են և ետեւի կողմը «փոխարէնը ստացուած» խօսքը
գրուած, ապա ջնջուած է, փոխանցումները աւրուած, յե-
տոյ կրկին Միւսիւ Թոլէատի փոխանցում են և երկրորդ
օրին չվճարուելուն համար բրօթէսթօ եղած չէ, որով այդ
մուրհակներով սնանկութիւն պահանջել օրինական չէ:

Դատարանը խորհրդակցելէ վերջ աղերսագրին մեր-
ժուիլը վճռեց:

30 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

Կարդացուեցաւ քարիւղի վաճառական Պօտօս աղայի
փոխանորդ Թորոս էֆ. ին տուած աղերսագիրը, որ Մ. Էմքէ-
նաղլի իբր թէ վճարած հինգ սակիին ետ առնուելը կը խնդրէր:
Դատաւարութեան սկսելէ առաջ նախագահը հարցուց
Թորոս էֆ. ի թէ փոխանորդագիր ունի: Յիշեալը պա-

տառխանեց որ սակէց առաջ այս խնդրոյն հետ առնչու
թիւն ունեցող դատի մը փոխանորդած էր : Նախագահը
լիչեցոց որ օրինաւոր չէ մէկ անգամ փոխանորդութեամբ
շարունակ ամէն դատի փոխանորդութիւն ստանձնել : Թորոս
էֆ. պարտաւորեցաւ իր փոխանորդեալը կոնչել և փոխա-
նորդութիւնը նորոգելէ յետոյ դատաւարութեան մտաւ և
յայտարարեց որ Մ. Էսքէնաղլի իր փոխանորդեալէն 5 ոսկի
բէհ առած է, և յանձնել խտտացած 300 մնառւի քարիւղը
չէ յանձնած, որով այդ գումարին ետ վերագարծուիլը
խնդրեց : Նախագահին հարցման պատասխանելով Մ. Էսքէ-
նաղլի փաստաբանը ըստ որ Պօտոս աղան 5 ոսկի բէհ վճա-
րած է 300 մնառւի քարիւղի համար, զոր չէ դնած քարիւ-
ղին զինելուն կտարելուն պատճառաւ, որով ըստ օրինի այդ
բէհը կը փճանայ և անիկա իրաւունք չունենար ետ պա-
հանջելու :

Թորոս էֆ. յայտարարեց որ սխալ է այդ յայտարարու-
թիւնը, եթէ իր փոխանորդեալը չէ ուզած ապրանքը ըն-
դունիլ, Մ. Էսքէնաղլի պարտաւոր էր բրօթէսթօ ընել ինչ
որ չէ ըրած, այդպիսի իրողութիւն մը չըլլալուն պատճառաւ :
Դատարանը յտորդակցելէ յետոյ, հինգ ոսկիին ետ
վերագարծուիլը վճռեց :

ԲԻԻՐԱԿՆԻ պատուակալ գործակալն է ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

ՎՍԵՄ. ԼԵՒՈՆ ՊԷՑ ԱՃԷՄԵԱՆ

առաջնակարգ վանառական

եւ պարսկական հիւպատոս Հալեպի

ԲԻԻՐԱԿՆԻ պատուակալ գործակալն է ՊԱՂՏԱՏԻ ՄԷՋ

ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

առաջնակարգ վանառական

եւ անդամ Ուսումն. Խորհրդոյ Պաղսատի

ՊԱՆՏՐՄԱՅԷՆ Արմէն Էֆ. Մսրեան Խմբագրութեան
միջոցաւ 54 ՂՐԶ. նուիրած է Ա.գ.գ. Հիւանդանոցին՝
Արսլանպէկի մէջ ծանօթ մանարանատէր Կարապետ
էֆ. Տ. Կարապետեանի քեռայրին՝ ողբացեալ Կարապետ
Շիկաեանի մահուան առթիւ :

ՊԱՆՔԱՅԻ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՍԷՆՏԻՔԱ

Տ

Երբ քանի մը պանքաներ միատին կը կատարեն սեղա-
նաւորական կարեւոր գործողութիւններ, ինչպէս նոր արժե-
թուղթեր հրապարակ հանել, կամ արդէն հրապարակ հան-
ուած արժեթուղթի մը գինը բռնել կամ բարձրացնել, կը
կոչուին ելմասական սենտիքա, որուն տեւողութեան ժամանա-
կամիջոցը և ձեռնարկելի սեղանաւորական գործողութիւն-
ներուն հանգամանքները կը ճշտուին մասնաւոր պայմանա-
գրութեամբ: Այսպէս, սէնտիքա մը կը կազմուի երբ առեւ-
տրական կամ ճարտարարուեստական ընկերութեան մը փո-
խատուութիւն պիտի ըլլայ և արժեթուղթ հրապարակ պի-
տի հանուի: Երբ սէնտիքային տեւողութեան պայմանաժամը
լրանայ, երկու պարագաներ կրնան պատահիլ. 1.— Սէնտի-
քան տեղաւորած կ'ըլլայ բոլոր արժեթուղթերը և այն ատեն
իւրաքանչիւր պանքա իր դրամագլուխը և իր շահը առնե-
լով կը բաժնուի: 2.— Սէնտիքան տեղաւորած չի կրնար
ըլլալ բոլոր արժեթուղթերը: Այն ատեն արժեթուղթերը կը
բաժնուին իւրաքանչիւր պանքայի միջեւ, որոնք իրաւունք
կ'ունենան անջատաբար և իրենց ուզած կերպով ծախել ի-
րենց բաժնին ինկած արժեթուղթերը:

Նմանապէս կրնայ կազմուիլ երաշխաւորութեան սէնտի-
քա մը, առեւտրական կամ ճարտարարուեստական ընկերու-
թեան մը հրապարակ հանած արժեթուղթերուն զետեղումը
ապահովելու համար: Կանխաւ որոշուած յանձնարարողէքի
մը փոխարէն, երաշխաւորութեան սէնտիքան կը կատարէ
իր պաշտօնը և եթէ թուղթերը չտեղաւորուին, իր հաշուոյն
կը գնէ մատամբ կամ ամբողջովին, նախապէս որոշուած գը-
նով: Առաջին սէնտիքան միահաղոյն սակարկութեամբ (à for-
tail) կ'ստանձնէ արժեթուղթերն հրապարակ հանելու գործը,
իսկ երկրորդը կը գործէ յանձնարարողէքով:

Նմանապէս ելմասական սէնտիքա մը կը կազմուի առեւ-

տրական կամ ճարտարարուեստական ձեռնարկութեան մը յաջողութիւնը ապահովելու համար, մանաւանդ եթէ մեծաքանակ արժեթուղթ տեղաւորելու վրայ է խնդիրը: Յորչափ այս արժեթուղթերը չեն քշուիր, սէնտիքան գիւնները բարձր կը բռնէ ի հարկին գնումներ ընելով: Եթէ արժեթուղթերը ամբողջովին տեղաւորուին, սէնտիքան կը լուծուի, իր շահն ստանալէ ետք:

Վերջապէս ելմտական սէնտիքա կը կազմուի նաեւ երբ ուզուի գնել կարգ մը արժեթուղթեր, որոնց գինը տարապայման կոտորած է, բայց յոյս կայ որ բարձրանայ:

Այս ելմտական սէնտիքաներուն ազդեցութիւնը յաճախ փնտրակար կ'ըլլայ, վասնզի անոնց շահը կը պահանջէ հաւաքակութեան չյայտնել արժեթուղթին բուն գինը, զոր արուեստական կերպով կը բարձրացնէ: Ուստի փոքր դրամատէրները պէտք է զգուշանան այս կարգի ճարտարական կամ առեւտրական արժեթուղթերէ:

Ի՞նչ է

Clearing — House

Հրապարակի մը պանքաները կ'ունենան չէքեր, հրամանագիրներ և փոխանակագիրներ, վճարելի կամ գանձելի պնդէս որ մէն մի պանքա ամէն օր աւելի կամ նուազ կարեւոր գումարներ կը վճարէ կամ կ'ստանայ այս հաշուոյն համար: Ուրեմն ուրիշ պանքաներու հանդէպ թէ՛ պարտական և թէ՛ պահանջող կ'ըլլայ միեւնոյն ասին:

Արդ, թէ՛ ժամանակի և թէ՛ տակոսի կորուստէ գերծ մը նալու համար, ամէնէն առաջ Լոնտոնի և յետոյ գլխաւոր մայրաքաղաքներու մէջ հիմնուեցաւ Clearing—house կամ Chambre de Compensation կոչուած սեղանաւորական հաւատարմութիւն մը, ուր կը հաւաքուին մասնակցող պանքաները և իրենց փոխադարձ պարտքերն ու պահանջները կը հաւաստրակչուին:

Պանքաներուն պատուիրակները ամէն օր իւր պատրաստեն իրենց գանձելիք կամ վճարելիք չէքերուն, հրամանագրերուն և փոխանակագիրներուն ցուցակը, որոնք ընդհանուր ցուցակի մը կը վերածուին clearing—houseին մէջ և իւրաքանչիւր պանքա մնացորդ հաշիւ մը կ'ունենայ պարտական կամ պահանջող: Այս մնացորդ պարտքը կամ պահանջը հնչուն դրամով չի հատուցուիր, այլ փոխանցումով (virement):

Ինչպէս կը տեսնուի, սեղանաւորական գործառնութիւններու ամբողջութիւնը այսպէս գրչի շարժումով մը կը կարգադրուի, առանց հնչուն դրամ գործածելու:

Ահաւասիկ տասնք են սկզբունքները, որոնցմով կը հաւասարակշռուին պանքաներուն իրարու վճարելիք հաշիւները: Քանի մը թուանշաններով ցոյց տանք թէ ինչպէս կարելի կ'ըլլայ ամէն օր վերջնական հաշուեյարդարութիւն ընել. —

1. — Ա. Պանքան թուղթի մը վրայ կը ճշտէ իր հաշիւն Բ. պանքային հետ. —

ՊԱՐՏՔ	Բ	ՊԱՀԱՆՋՔ
7000		8400
4800		950
1900		1246
1650		600
46470		2874
31820		14070

պարտական հաշիւ 17750

Ուրեմն Ա. Բ. էն պահանջող է 17,750 ֆրանք: Յետոյ Գ. Դ. Ե. պանքաներուն հետ ալ իր հաշիւները ճշտելով, սա վիճակը կ'ունենայ. —

Պարտական	Գ. ի	10556
Պահանջող	Դ. է	4648
Պարտական	Ե. ի	2684

Ի վերջոյ, միւս պանքաներէն պահանջող կ'ըլլայ
 $(17.750 + 4648) - (10.556 + 2684) = 9158$

Ուստի իր վիճակը կը ճշտէ հաշուեյարդարութեան ցուցակին վրայ, սապէս. —

ՊԱՐՏՔ

17750
4648

22398

Ա
Բ
Գ
Դ
Ե

ՊԱՀԱՆՁՔ

10556

2684

13240

9158

պարտական հաշիւ

2. — Միւս պանքաներն ալ կը պատրաստեն իրենց հաշուեյարդարութեան ցուցակը, որմէ, օրինակի համար, առաջ կուգայ սա վիճակը. —

Բ.	Պահանջող	է	4760
Գ.	Պարտական	է	11270
Դ.	Պահանջող	է	1274
Ե.	Պարտական	է	3922

3. — Այս արդիւնքները կը հաղորդուին Clearing House-ի պատուիրակին, որ նախ կը քննէ մասնակի ցուցակները, և կը հակակշռէ Ա.ի ցուցակին հաշիւները Բ.ի ցուցակին հետ եւն. և յետոյ ընդհանուր հաշուեյարդարութեան ցուցակը կը պատրաստէ այսպէս. —

ՊԱՐՏԱԿԱՆՔ	ՋՆՋՆ.	ՊԱՆՔԱՆԵՐ	ՊԱՀԱՆՁՈՂՔ
	Ա		9158
	Բ		4760
11270	Գ		
	Դ		1274
3922	Ե		
15192			15192

Պարտական հաշուոց գումարը պահանջող հաշիւներուն գումարին հաւասար եկած ըլլալով, հաշիւներուն ճշտութիւնն հաստատուած կ'ըլլայ և պահանջող կամ պարտական պանքաներուն կը յանձնուին թուղթեր, որոնցմով իրենց հաշիւը կը կարգադրուի կեդր. պանքային մէջ, ուր ընթացիկ հաշիւ ունին: Այդ կեդր. պանքան նմանք պարտական կ'ընէ, նմանք պահանջող, Clearing House-ի ցուցակին համեմատ, որով գործառնութիւնները կը կանոնաւորուին, առանց հնչուն դրամի պէտք ըլլալու:

ԱՌՆԻՏԸ. ԲԱՌԱՐԱՆ

ԲԻՒՐԱԿՆԻ

ընդհանրապէս կրկին կը թորուին: Ահա ցուցակ մը, որուն մէջ կ'երեւի մէն մի Տէրութեան սպառած ալքօլի քանակութիւնը:

Ռուսիա	հարիւրաւոր	3,255,000
Գերմանիա	»	2,972,000
Մ. Նահանգք	»	2,150,000
Ֆրանսա	»	1,445,000
Աւստրիա	»	1,320,000
Թուրքիա	»	1,163,000
Անգլիա	»	906,000
Իտալիա	»	472,000

Ալքօլ արտադրող երկիրներուն մեծ մասը արտադրութեան վրայ տուրք կ'առնէ, մինչ ֆրանսայի և ուրիշ մի քանի երկիրներու մէջ տուրքն սպառումին վրայ կ'առնուի: Ալքօլի արտադրութիւնն ու վաճառումը գրէթէ ամէն երկիրներու մէջ ազատ են, բաց ի Շուէտ-Նորվեգիայէ, Ռուսիայէ և Զուիցերիայէ, ուր խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են: Ռուսիայ մէջ, 1898 յունվար 1էն ի վեր, կառավարութիւնն ինք մենաշնորհ ըրած է ալքօլը: Զուիցերիայ մէջ ալ պոպէս է 1887էն ի վեր, ճարտարարուեստական ալքօլներու համար միայն: Ալքօլէն առնուած տուրքը շատ մեծ քանակութեան կը հասնի: Ամէնէն աւելի տուրք կ'առնէ Անգլիա, Հոլանտականին և Ամերիկեանին կրկինը, իսկ Ֆրանսայի եւ ապաւորիկը: Ռուսիա, Անգլիա, Ամերիկա և Ֆրանսա միասին 2 միլիոն ֆրանքի մօտ տուրք կ'առնեն ալքօլէն:

Թուրքիա տարին 14 միլիոն քիլօ, 300,000 ոսկի արժէքով ալքօլ կը ներածէ որ կը գործածուի գլխաւորաբար սգելից ըմպելիներու եւ հոտեղէններու համար: Արտադրավարներն են Ռուսիա, Հունգարիա, Ռումանիա, և Յունաստան, ուրկէ կը ներածուին հետեւեալ տեսակները և կը ծախուին հետեւեալ գիներով. —

Ուրտոֆրա 33/34 օխան մէկ Օսմ. ոսկի, Թէրէէէնքօ 36/37, Զալօսիլից 40—41, Զէրվօնա 38/39, Թիօթիէնօ 37/38: Ներածութեան մաքսատուրքն է 8 առ հարիւր: Աս-

կից զատ, Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը մէն մի օխա-
յէն կ'առնէ 45 փր. իմալիէ անուամբ:

Ա. ԾՈՒՍ. — Սովորաբար այս ընդհանուր անուամբ կը
յորջորջուին բնածուխով հարուստ այն բոլոր նիւթերը, որք
տաքութեան ազդեցութեան տակ ձեւափոխութիւն մը կրած
են վտարելով մէկ մասը ջրածնախառն նիւթերուն որք բու-
սական և կենդանական ամէն արտադրութիւններու մէջ կը
գտնուին բնածխաւոր նիւթերու հետ: Ածուխներն երեք տե-
սակ են: 1. — Կենդանական ածուխ, որ յառաջ կուգայ
ոսկորներու և երբեմն կենդանական ուրիշ նիւթերու կրա-
ցումէն, դոց ամանի մէջ: 2. — Բոլակական կամ փայտի ա-
ծուխ, որ կ'ստացուի փայտի կամ փայտային ուրիշ նիւթե-
րու կրացումէն դոց ամանի մէջ: 3. — Հանքային ածուխը
(հանքածուխ, ածխաքար ևլ.) երկրային կեղեւին ինչ ինչ
մասերուն մէջ կը գտնուի խաւ խաւ, եւ տաքութեան ու
ճնշումի ազդեցութեան տակ աւելի կամ նուազ կատարեալ
ձեւափոխութիւն կը կրէ, (Տեսնել Հանքածուխ բաւը): Ծար-
տարարուենտը կ'արտադրէ նաեւ զանազան տեսակ աղնա-
ջական ածուխներ որք մասնաւոր գործածութիւններու կը
ծառայեն, ինչպէս ելեկտրական լուսաւորութեան համար
են: Ածուխին էական յատկութիւնն է օդին մէջ այրելի
այսինքն օդին թթուածինին հետ խառնուիլ: Ածուխը կը
գործածուի ջեռուցման և այն բոլոր գործողութիւններու
համար ուր տաքութիւնը կարեւոր դեր մը կը խաղայ: Ու-
կորներու կրացումէն առաջ եկած ածուխը՝ իր ներքին հիւս-
ուածքին պատճառաւ՝ ծծելու զօրութիւն մ'ունի: Անոր այս
յատկութիւնը կը գործածեն հեղուկներու մէջ գտնուած ինչ
ինչ գաւառու նիւթերու համար: Օչարակներու գաւառումը
ձեռք կը բերուի փաշխացած կենդանական ածուխին մէջէն
գտելով: Փոշխացած ածուխը և մասնաւորապէս փայտի փոշի-
խացած ածուխը կազերը ծծելու յատկութիւն մ'ունի և այս
պատճառաւ իբր հականեխիչ կը գործածուի: Ածուխի զտոց-
ները օգտակարապէս կը գործածուին անմաքուր և նոյն խի-
նեխած ջուրերը խմուելիք վիճակի մէջ դնելու համար: Փոշի-
խացած ածուխը ժամանակաւ բժշկութեան մէջ կը գործած-
ուէր վէրքերը հականեխելու համար: Բայց այսօր քիմիա-

կան նոր և աւելի ազդու հականեխիչներ անցած են ածուխին տեղ: Միայն, ստամոքսի ինչ ինչ հիւսանդութեանց մէջ, փոխացած ածուխ կը գործածուի իբր ծծող կազերու: Լուսաւորութեան ածուխը արհեստական ածուխ է որ կը շինուի թփով, շաքարի ածուխով կամ նաւթի, քարիւղի ածուխով զորս բարակ փոշիի կը վերածեն եւ յետոյ, պատշաճ ձեւ մը տալու համար, խայծղանով կը կուտակեն: Փայտի ածուխը, որուն գործածութիւնն ստեփ օդային ընդհանուր էր մեծ տարագործութեան մէջ, հետզհետէ երեսի վրայ թողուեցաւ: Իր գործածութիւնն այսօր սահմանափակ է, կաղին և քարիւղին մրցման ենթարկուած ըլլալով: 20 տարուան մէջ ածուխին սպառումն $3\frac{1}{10}$ պակսած է: Փայտի ածուխին վաճառման միութիւնն է ընդհանրապէս հարիւրալիարը: Մէկ տէր (վառելափայտի չափ մը) փայտէն $3\frac{3}{4}$ հարիւրալիար ածուխ կ'եղնէ:

Ագատ (Յը. և Անգլ. Agate, Գերմ. Agat). — Հանածոյ քար մ'է: Ունի 2.65 խտութիւն և բաղկացած է ալեւալլ քուարցի տեսակներէ, — քալկեդոն [calcédoine], սարգիւն [cornaline], մեղեսիկ [améthyste], վանակն [cristal de roche]: Ակազը կէս թափանցիկ է և պարզ աչքով կը զանազանութիւն գայն կազմող գլխաւոր մասերը, որոնք մեծ մասամբ քալկեդոնն ու սարգիւնն են: Այս քարին վրայ մարդու պատկերով, ծառի և բոյսի նկարով, գոյնզգոյն, պիտակաւոր սիրուն զծագրութիւններ կը գտնուին, որոնց համեմատ զանազան տեսակներու կը բաժնուի:

Ակազի գլխաւոր տեսակներն են. —

Cacholong, քալկեդոնի մէկ տեսակը, անկէ աւելի անթափանցիկ: Կը գտնուի մեծ մասամբ Պուխարայի և Իսլանդիայի մէջ:

Calcédoine [կամ ճերմակ սարգիւն] կաթի անփայլ ճերմակ գոյնով քար մը: Կը գտնուի գլխաւորաբար Հնդկաստանի, Սիպերիոյ, Թրանսիլվանիոյ մէջ, և Ռէն գետին եղերը:

Chelidoine (ծիծեռնակի քար) սպիւն ձեւով քար մը, որ կը գտնուի Ֆրանսայի մէջ:

Chrysoprase, մութ կամ տեղայն կանաչ գոյնով քար

մը, որ կ'արտադրուի Սիլեզիոյ մականէզիս պարունակող ժայռերուն մէջէն:

Cornaline գեղին կամ կարմիր տեսակ մը, որ կ'ենէ Ճաբոնէ, Հնդկաստանէ և Ասիական Թուրքիայէ:

Héliotrope, կիսաթափանց քար մը, կանաչորակ գեղին ու կարմիր գիծերով: Կը գտնուի Սիպերիոյ, Սիկիլիոյ, Կիպրոսի, Հապէշլատանի, Պահեմիոյ և Իսլանտայի մէջ:

Nicolo, յատակը սեւ և վերին մասը կապոյտ—գորշ գոյնով քար մը, որ հազուադիւրէն է:

Onyx (եղնգաքար), ակադներու ամենէն գեղեցիկ ու յարգի տեսակն է Այս քարին վրայ այլևայլ գոյնով ու իրարմէ հաւասար հեռաւորութեամբ գծազրուծիւններ կան, որոնք քարին երեսին հետ զուգահեռական կը վերջանան: Տրէզտայի մէջ $\frac{1}{4}$ ոտք լայնութեամբ ու քիչ մ'աւելի երկայնութեամբ եղնգաքար մը կայ, որ 100,000 Ֆր. արժէք ունի:

Այս գլխաւոր տեսակներէն զատ, կան սա երկրորդական տեսակները. — Plasma, Prase, Saphirine, Sard-agate, Sarde, Sardoine, Sardonyx, Triophtalme:

Ակաղը յարգի հանածոյ քար մ'է, որ փայլունաւոր յատկութիւն ունի և կը գործածուի միտակ, քանդակ, տուփ, կնիք, դանակի կոթ, գաւազանի գլուխ, ևն. ևն. շինելու:

Ա.Ա.Ա.Ա. [Agar-agar]. — Այս նիւթը տեսակ մը ոտող է, և կ'արտադրուի Հնդկի ծովու մէջ առատութեամբ գտնուող Ահա—ահա կոչուած խոտէ մը, Սէյլանի մամուռէն, Ճավայի լոռէն, և այլն: Ակար—ակարը կը պատրաստուի այս ծովի բոյսերը ջուրի մէջ եռացնելով, և յետոյ լուծուած նիւթը թանձրացնելով: Զինաստանի մէջ, քաղցրաւենի շինելու կը գործածեն այդ նիւթը, իսկ Եւրոպա կը ներածուի և կը գործածուի կերպասներու և թուղթի արդէ տալու համար:

Ա.Ա.Ա. [Agra]. — Հնդկաստանի Հիւսիս. Արեւմտեան գաւառներուն մէջ վաճառաշահ քաղաք մ'է: Ունի 150,000 բնակիչ: Կալիթա—Բէշալէրի երկաթուղւոյ գիծէն 21 քիլոմէթր հեռու կը գտնուի, եւ թունտը—Պոմպէյի ու Մալվայի գիծերը Ակուայէ կ'անցնին: Կը ներածէ մեծաքանակ

չաքար, ծխախոտ, հումա, աղ եւ բամբակ: Արտածութեան նիւթերն են հանածոյ քար, մանիֆաքթիւռ, բամբակ գորգ, կօշիկ եւ ոսկի լար:

Ա.Կ.Ա.Մ [Agram]. — Աւսարիոյ մէջ, Խրուաթիոյ գելխաւոր քաղաքն է: Ունի 54,000 բնակիչ: Երկաթուղւոյ գիծով կապուած է Բելգրայի, Ֆիումէի, Տօպէրլինի եւ Սաքաթուրնի, ու այս քաղաքներուն միջոցաւ կը հաղորդակցի Եւրոպոյ աշխարհաքաղաքներուն հետ, ուրկէ երկաթուղւոյ գիծ կ'անցնի: Առեւտուրի գելխաւոր նիւթերն են ցորեն, փայտ, զինի եւ արջառ: Երկրագործութիւնը զարգացած է ըստ բաւականին, իսկ ճարտարութիւնք գուրկ են ո՛ր եւ է կարեւորութենէ:

Ա.Կ.Ա.Յ. — Ահւանները կարծր մարմիններ են, որք մարդուն եւ կենդանիներու մեծ մասին ծնօտը կը զարգարեն եւ սնունդը կտրելու կամ մանրելու կը ծառայեն: Մարդուն ահւանները 32 հատ են. — 8 հատ հերձատամ, 4 շնատամ եւ 8 պղտիկ ու 12 մեծ լեատամ: Երկու ծնօտներու ահւանները միանալով կը կատարեն ծամողութեան պաշտօնը, որ անհրաժեշտ է մարտողութիւնը դիւրացնելու համար: Եթէ, առ կամ նոս պատճառով, ահւանները մասամբ կամ ամբողջովին թափին, ծամողութիւնը կը դժուարանայ, մարտողութիւնը կը գէշնայ եւ առողջութիւնը կը խանգարուի: Բայց ճարտարարուեստը բարեբախտաբար օգնութեան հասու բընութեան, որուն պակասը լեցուց արհեստական ահւաններու շինութեամբ: Այսօր, յատուկ արհեստաւորներ մեծ քանակութեամբ եւ կատարելութեամբ կը շինեն արհեստական ահւաններ, որք բնական ահւաններուն տեղ դրուելով ծամողութեան գործը կը վերահաստատեն: Իբր արհեստական ահւայ կրնան գործածուիլ ո՛չ միայն շինուած ահւանները, այլ նաեւ կենդանիներու եւ նոյն իսկ մարդու ահւանները:

Ա. — Մարդկային ահւանները, որք ատենօք շատ կը գործածուէին, երբ շինուած ահւաններն այսօրուոնին պէս բնականին հետ կատարեալ նմանութիւն չունէին եւ մոտաւանդ շատ դիւրին կը հայթայթուէին, այսօր դրէթէ բնաւ չեն գործածուիր, որովհետեւ հաղուագիւտ են: Քանի մը ատամնաբոյժեր միայն կը գործածեն շատ սուղ գինով: Ա.

ԱԿՐԻՆՆՈՆ [Agringnon]. — Յունաստանի Թրիխանի գաւառին գլխաւոր քաղաքն է: Ունի 7,500 բնակիչ: Կառերն քանակութեամբ կ'արտածէ մորթ և ծխախոտ:

ԱՎԵՏԱՊՈՍ. — Քաղաք Անգլիական Հնդկաստանի, Պոմպայի հիւսիսային կողմը: Բնակիչ 150,000: Ճարտարարուեստական հաստատութիւնք խիստ շատ են և ստուարաւ թիւ գործաւորներ կը բանեցնեն: Ամէտապատի զիպակները կամ տեղական բառով, ֆինֆապները, որք սակի և արծաթ թիւերով կը շինուին, նշանաւոր են ամբողջ Հնդկաստանի մէջ: Մետաքսի և բամբակի շաքեշարժ մանարաններէն զատ, տուներուն մէջ ալ գործասեղաններ կան: Ամէտապատ անուանի է նաեւ իր քանդակազարդ փայտերով, խեցանօթներով, կօշիկի գործարաններով և բուսական թելերէ պատրաստուած թուղթերով: Բժոժական միտաքանները Պէնկալէն, Չինաստանէն և Կեղերոնական Ասիայէ կը ներածուին:

Քաղաքին մէջէն կ'անցնի այն երկաթուղին, որ Պոմպայէն Ռաճրուգանա կ'երթայ: Առեւտրական դասերու մէջ վճիռ կուտան քաղաքային դատարանները: Պարտապահանջ մը իր պարտականին դէմ դատ բանալու համար պարտաւոր է նախապէս երաշխաւորութեան դուստր մը յանձնել դատական ծախսց համար: Վաճառանիչերու կանոնադրին համաձայն, ամէն օտար ապրանքներ պէտք է իրենց վրայ պիտակ մը կրեն որ երկրին մէջ պատրաստուած ըլլալը ցոյց տուող:

ԱՂ. — [Ֆրանսերէն sel, Անգլիերէն salt, Գերմաներէն Salz, Իտալերէն sale]. — Աղը հանքերէ կամ ծովի ջրերէն կը հանուի և անունդներու համար իբր համեմ կը գործածուի: Երկրագունդին վրայ անտահման քանակութեամբ աղ կայ: Անով կը պատրաստուին ֆարպօնաք ջր սոս, որ օճառալինութեան կը ծառայէ, սիւլֆաք ջր սոս, որ իբր մաքրողական կը գործածուի, պօռաղ ջր սոս, իբր ամալիւ, և վերջապէս ճիւղրաղ ջր սոս որ վերջին ժամանակներու գործածուեցաւ մշակուած հողերուն ազօղի կտրուողը լեցնելու համար: Ամէնէն աւելի ծովու աղն է որ կը ծառայէ արհեստական աղերու պատրաստութեան: Լըպլանի կամ

Սօւլէլի մէթոտներով քարացնադ զսր սոսի վերածուելէ ետք: Ծովին ջուրը շատ տարրեր կը պարունակէ: Քյօրիւր զսոսիօնը, որ առաւելակշիռ չափով կը գտնուի, աղի համ կուտայ և սիրչֆադ զնմանեզին իր լեզուութիւնը կը փոխանցէ անոր: Երկրագունտի զանազան ծովերը այն պիտի բազադրութիւն մը ունին որ օգին բարեխառնութեան, տիրող հովերուն և անցնող հոսանքներուն համեմատ կը փոխուին: Պաղ երկիրներու ծովերը նուազ հարուստ են աղի կողմէ, քան հասարակածային ծովերը, ինչպէս կը վկայէ հետեւեալ ցուցակը, որ ցոյց կուտայ աղին կրամը, առ մէն մի լիտր ջուր. —

Ատլանտական	32—38	Սեւ ծով	17
Խաղաղական	32—34	Պալէիկ »	5—18
Միջերկրական	29—40	Ազախու »	12
	Կառպից ծով	6	

Ծովի ջուրերուն պարունակած աղերուն մեծ մասը եւ մասնաւորապէս քյօրիւր զսոսիօնը, կրնան հանուիլ գորըշխացումով: Ահա՛ այս գործողութեան սկզբունքը. — Ծովին ջուրը կը տարուի աւազանի մը մէջ, որ կարգ մը երկրորդական ընդունարաններ ունի և որոց մէջ կը կատարուի գորըշխացումը: Այս ընդունարաններուն մակերեսայթը մեծ և խորութիւնը քիչ է: Յատակը կարելի եղածին չափ հարթ և հողը կարծր պէտք է ըլլայ, որպէս զի ցելս չկաղմուի: Աղ հանելու գործողութիւնը այնքան զիւրին ու պարզ չէ որքան կը կարծուի նախապէս, վասն զի քյօրիւր զսոսիօնի հետ ուրիշ բազադրութիւններ ալ կը խառնուին: Գորըշխացումէն ետք, աղը կը հանուի մասնաւոր թիւերով: Տաք վամ բարեխառն երկիրներու մէջ արեւին տաքութիւնէն կամ ծովեզերաց վրայ տիրող հովերէն օգուտ կը քազեն աղ հանելու համար: Այսպէս է Ֆրանսայի արեւմտեան մասին, Բորգոնկալի և հարաւային Ռուսիոյ աղի աւազաններուն համար: Հիւսիսային Ռուսիոյ և Սիպերիոյ մէջ ալ տարայն մեծ մասը տիրող ցուրտերէն օգուտ կը քազեն մոտամբ առնեցնելու համար աղային ճահիճները: Ստուած մասը գրէթէ զուտ ջուրէ կազմուած է որ կը հանուի և մնացեալ հեղուկը աղով յագեցած կ'ըլլայ: Այդ հեղուկը, արհեստական տաքութեամբ գորըշխանալուն պէս, աղի կը վերածուի:

[Կը շարունակուի]

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Գերման Առեւտրական Լեզուի

Ք. ՄԱՍ

Բ. ՀԱՏՈՒԱԾ

ԴԱՍ 3.

Klein փոքր breit լայն
schön գեղեցիկ billig աժան

Այս բառերը, որոնք գոյականի քով դրուելով անոնց որպիսութիւնը կը ցուցնեն, ածական կը կոչուին:

Գերմաներէնի մէջ բաղդատական ընելու համար, այսինքն ուրիշ բանի մը հետ բաղդատելով անոր աւելի կամ կամ պակաս որպիսութիւնը ցուցնել տալու համար, պէտք է er վանկը աւելցնել ածականներուն ծայրը, ինչպէս. —

kleiner աւելի փոքր breiter աւելի լայն
schöner աւելի գեղեցիկ billiger աւելի աժան

Գոյական բառերու որպիսութիւնը սաւսիկ աստիճանով մը ցոյց տալու համար, այսինքն գերադրական ընելու համար, պէտք է անոնց ծայրը րէ կամ erte վանկերը աւելցնել և առջեւնին գոյականին յօդը՝ der, die, das բառերը դնել, ինչպէս. —

der, die կամ das kleinste ամենափոքր

der, die կամ das breiteste է՛ն լայն

der, die կամ das schönste ամենագեղեցիկ

der, die կամ das billigste խիստ աժան

Հայերէն աւելի քան, նուազ քան ասութիւնները Գերմաներէն կը թարգմանուին բաղդատական ածականով և als բառով, ինչպէս. —

Gold ist kostbarer als Silber

Ոսկին աւելի թանկագին է քան արծաթը

diese Ware ist minder gut als jene.

Այս վաճառքը նուազ լաւ է քան միւսը

diese Tuche sind mehr schön als gut

Այս կերպաները աւելի գեղեցիկ են քան լաւ

Ich habe diesen Monat bessere Geschäfte gemacht als vorigen

Այս ամիս անցեալ ամիսէն աւելի գործ ըրի

das rotes Garn ist stärker als das schwarzes

Կարմիր մանածը աւելի ուժով է քան սևը

dieser Tisch ist mehr breit als lang

Այս սեղանը աւելի լայն է քան երկայն

die Aufträge waren gestern zahlreicher als heute

Երէկ պատրուէն է աւելի ապագրածներ եղան (էն)

Herren

Հէռն

Տեարք

Ich beehre mich, Ihnen den Empfang des
իւր արեւել ձեռն բռնելու
ես կը պատուեմ զիս ձեզ զ... ընդունիլն

in Ihrem Briefe vom 4 v. Mts mir fakturieren
իւր իւր արեւել է թիւ 4-ով ինձ ֆակտուրա
մէջ ձեր նամակ ի մէջ. ամսոյ ինձ հաշիւ եղած

Taffes Olivenöl anzuzeigen, bedaure aber, Ihnen
թուր յօշոտելու անցնող արեւել ինձ
տակաւ ձեզ տեղեկացնելու կը ցաւիմ տակայն ձեզ

zugleich mittheilen zu müssen, dass die Aufführung
յիշատիւ ձեռնարկն ցնդելու արեւել ինձ
միտքովն. հաղորդելու ու պարտաւորել ը գործողութիւն

dieses Auftrags mich durchaus nicht befriedigt hat
իւր արեւել ձեռնարկն ինձ արեւել ինձ
այս հրամանը զիս բնաւ ոչ զոհ ձգած ունի

Տեարք,

Պատիւ ունիմ ծանուցանելու որ անցեալ ամսոյ 4 թուա-
կիր ձեր նամակով հաշիւը զրկած մէկ տակառ ձէթը ստա-
ցած եմ: Սակայն կը ցաւիմ որ հարկադրուած եմ մինչեւոյն
ատեն տեղեկացնելու ձեզ թէ զրկուած այդ վաճառքէն բնաւ
գոհ չեմ: Շիշը քննած պահերնուս փորձով տեսանք որ այդ
ձէթը ձեր ուղեւոր պաշտօնէին ինձ ծախածէն ստորին է,
ինչ որ հաստատեցի բաղդատելով տակառին հետ, որուն
պարունակութիւնը չիշին պարունակութենէն շատ վար է:
Այս ձէթը բնաւ գործիս չիգար, կը խնդրեմ ուրեմն որ ծախ-
քերս վճարէք և վաճառքը ուրիշ մէկու մը յանձնէք:

Մնամ յարգանք

×

(1) das երկու ձով կը նշանակէ որ, իսկ մէկ ձով ը
ich fand, das... Ես գտայ որ ...

wir können nicht im Zweifel sein, das...

Ձենք կրնար կասկածիլ որ

(2) das Olivenöl ist gering

Ձէթը վար տեսակէ է

Das Olivenöl ist geringer als das, den mir

Ձէթը աւելի վար է քան այն, զոր ինձ

das Olivenöl ատք des Olivenöls ատքին

dem Olivenöle ատքին den Olivenöl գատքն, ատք

Յիշեալ խօսքին մէջ փոխանակ ձէթ բառը երկու ան-
գամ գնելու, անոր յօդը den միայն գործածուած է. նոյնպէս

der Inhalt ist geringer als der der Flasche

Պարունակութիւնը է աւելի ստորին քան չիշինը

als der der Flasche

Այս երկու քերէն մին արական ուղղական է և Յնիստ
բառին յօդն է. իսկ die Flascheին իգական սեռականն է

der Flasche չիշին: der Inhalt der Flasche չիշին պարունա-
կութիւնը: Եւ փոխանակ մէկ խօսքին մէջ երկու անգամ

Յնիստ բառը գնելու, միայն անոր յօդը քեր զրուած է:

—•••••—

Առեւտրական Գրոնիկ

ԾԱՂԻԿԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՁ

Ինչպէս յայտնի է, Պոլսոյ բարեխառն կլիման խիստ նպաստաւոր է ծաղկեմշակութեան, որուն շնորհիւ բազմաթիւ անձեք ապրուստ կը հայթայթեն: Ծաղկի գրէթէ ամէն տեսակները կարելի է առաջ բերել Պոլսոյ և մօտակայ վայրերու պարտէզներուն մէջ: Ծաղկի առուտորի մասին ա՛յնպիսի դիւրութիւններ ընծայուած են որ պզտիկ պարտէզ մը ունեցողն իսկ եթէ ծաղիկ մշակելու տրամադրութիւն ունի, կրնայ նիւթապէս օգտուիլ իր արտադրութիւնները անմիջապէս դրամի վերածելով: Պոլսոյ մէջ արտադրուած ծաղիկներուն վաճառումը ա՛յնպիսի կանոնաւոր եղանակով մը տեղի կ'ունենայ որ կրնայ օրինակ հանդիսանալ ուրիշ անբնական գործառնութեանց համար:

Ահաւաստիկ ծաղիկի վաճառման սովորական եղանակը. — Ծաղկեմշակները իրենց արտադրած ծաղիկները Պոլսոյ ամէն կողմերէն կը բերեն կամ կը ղրկեն կեդրոնավայրը, ենի ճամի, Իւրկիւպլի Միխալի խանութը, որ Պորսայի մը մանրանկարը կրնայ նկատուիլ: Դնող արհեստաւորները ընդ ամէնը 14—15 հոգի են, որոնք ամէն օր կը հաւաքուին հոն, իրենց տեսակները լրացնելու համար: Ամէն կողմէ բերնած ապրանքները կը դիզուին և վաճառումը տեղի կ'ունենայ աճուրդի միջոցաւ: Որ կ'սկսի ա՛յն ատեն միայն երբ վերոյիշեալ գնողները ամբողջովին ներկայ ըլլան: Եթէ անոնցմէ քանի մը հոգի յապաղած ըլլան, վաճառումը կը յետաձգուի մինչեւ ցերեկ և յետոյ կ'սկսի աճուրդը: Մասնաւոր պաշտօնեան կ'սկսի ծաղիկները աճուրդի հանել և էն բարձր գինը տուող արհեստաւորին յանձնել վաճառքը: Այդ խանութին մէջ կը գտնուի նաև ծաղկեմշակաւ արհեստաւորներու գապգիմալը, որուն անուանը կուգան բոլոր վաճառքները: Այս գապգիմալին գրադիրը մի առ մի և կանոնաւոր կերպով կ'արձանագրէ իւրաքանչիւր

վաճառքին տեսակը, գինը, տիրոջը և գնողին անունները եւայլն, վճարումը անմիջական չէ, Իւրաքանչիւր արհեստաւոր իր հաշիւը ունի, որուն պահանջքին կողմը կ'արձանագրուի իր բերած վաճառքներուն արժէքը և պարտքին կողմը՝ իր գնած ծաղիկներուն փոխարէնը: Շաբթուան ընթացքին մէջ, արհեստաւորները մասնակի վճարումներ և գանձումներ կ'ընեն և շաբաթը անգամ մը յիֆիսասիօնի կը ձեռնարկեն:

Վաճառման եղանակը սկսած է հիմա և շաբթուան մէջ քանի մը օր տեղի կ'ունենայ աճուրդը, իսկ գարնան մէջ գործերը աւելի ոգեւորութիւն կ'ստանան և ամէն օր աճուրդ տեղի կ'ունենայ: Այս խանութին մէջ օրական մինչեւ 70—80 ոսկիի գործառնութիւն կ'ըլլայ: Հաշիւ եղած է որ Պոլսոյ ծաղիկներու հրապարակին վրայ տարին առ նուազն 10,000 Օսմ. ոսկիի գործ կ'ըլլայ: Գաղափար մը տալու համար այս առուտորին վրայ, յիշենք այս շաբթուան վաճառումներուն մանրամասնութիւնը: Ծախուեցան. —

Զիւնպիւշ	367	տէմէթ	10—12	փր.էն
Մեհեֆշե	124	»	1½—2	դր.էն
Զերեհ	68	»	2—2½	»
Սիւմ	65	»	3—3½	»
Քիրլի ֆեհրիպար»	18	»	2—2½	»

Բերուած գերեհներուն և սիւներուն մէջ գեղեցիկ տեսակ մը կար, որ ըստ սովորութեան աճուրդի հանուելէ ետք, հաւասար քանակութեամբ բաժնուեցաւ արհեստաւորներուն միջեւ:

Ինչպէս կը տեսնուի, տարեկան 10,000 ոսկիի գործառնութիւն մը բաւական կարեւոր է, և կրնայ ապրուստի միջոց մը ըլլալ ծաղիկի մշակութեան հետեւողներուն, մանաւանդ որ առուծախի գործողութիւնները ա՛յնպիսի կանոնաւորութիւն մը ունին որ արտադրիչը կրնայ անմիջապէս դրամի վերածել իր վաճառքը:

×

Իզմիրի Հրապարակը

Յունուար 27ին հետեւեալ վաճառումները եղած են. —
9800 պարկ ցորեն կենդինարը 52—77 դրուշ մէճիտլիէ

33էն. — Շրջականերէն եկած է 16,000 պարկ և պատրաստ կայ 80,000:

6,900 պարկ զարի 14.05—14.50 ղրուշէն քիլէն (17 օստ) մէճիտիէ 20.50էն: Պատրաստ կայ 7,000 պարկ:

23,500 կենդինար խոզկաղին, 40—80 ղրուշէն, 1. Օստ. 125 ղրուշէն:

300 կենդինար և 800 պարկ չամիչ: Սեւին գինն է 1. Օստ. 125 ղրուշէն, 60—65 ղրուշ կենդինարը: Անկուտ չամիչին գինն է 4.75—6.75 ղրուշ:

ԹԻՖԹԻԿԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑՈՒՑԱԿԸ

1905 Դեկտ. 31ին պատրաստ կար հակ **13,000**

1906ի հունձէր > **60,679**

73,679

1906 Տարւոյ առաքումները	Շոգենաւ թեռցուե.	Դրանգիդ	Պոլիսէն	Դումար
Արսէն Եւ Ընկ.	433	563	3165	4161
Էսուարսս Էնս Սըն	29	1677	1852	3558
Ֆերմանեզ		460	3842	4302
Թ. Ֆոֆս Եւ Ընկ.		1864	5016	6880
Կեդրոյ	329	117	926	1372
Կիւպիենկեան Եղբ.Եւ Ընկ.	300		1363	1663
Դասապեան Եղբ.	800	6325	5069	12194
Բ. Մանուկեան	100	1093	678	1871
Փափազ օղլու Ուղիք		6704	316	4020
Ճօն Սիկըր Եւ Ընկ.			452	452
Ուլքիի Եւ Ընկ.			11551	11511
Ուլքիի Եւ Ընկ.		2733	1541	4274
Զանազանք		1245	1832	3077
	1991	22781	37603	62375

1906 Դեկտ. 31ին պատրաստ Ի Պոլիս **1 1304**

Հակ **73679**

Առաքումներու Յուշակը
 ԿԱՐԱՅՈՐՈՒ
 1905 թն 3136 հակ
 1906 թն 722 »

Յունվար
 Փետրուար
 Մարտ
 Ապրիլ
 Մայիս
 Յունիս
 Յուլիս
 Օգոստոս
 Սեպտեմբեր
 Հոկտեմբեր
 Նոյեմբեր
 Դեկտեմբեր

ԲԱՂԴԱՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

Իւրաքանչիւր Ամսոյ Գիւններուն (Ոսկեդրամ)

Է Ն Կ Ի Ն		Ա Տ Է Թ		Ի Ն Ճ Է	
$16\frac{1}{2}$ — $17\frac{1}{2}$	—	$17\frac{3}{4}$ — $18\frac{1}{4}$	—	$18\frac{3}{8}$ — $19\frac{1}{4}$	—
17 — $17\frac{3}{4}$	—	18 — $18\frac{1}{2}$	—	$18\frac{3}{4}$ — 19	—
$17\frac{3}{8}$ — $17\frac{3}{4}$	—	18 — $18\frac{1}{2}$	—	$18\frac{7}{8}$ — $19\frac{3}{8}$	—
$17\frac{1}{2}$ — 18	—	18 — $18\frac{1}{2}$	$18\frac{3}{4}$	$18\frac{3}{4}$ — $19\frac{1}{4}$	—
18 — $18\frac{1}{2}$	19 — $19\frac{3}{4}$	$18\frac{5}{4}$ — 19	$20\frac{1}{2}$	$19\frac{3}{4}$ — $20\frac{1}{2}$	21 — $21\frac{1}{4}$
$19\frac{3}{8}$ — $19\frac{3}{4}$	—	$20\frac{1}{4}$ — $20\frac{5}{8}$	—	$21\frac{1}{4}$ — $21\frac{3}{8}$	$21\frac{1}{8}$
—	—	—	—	21	$20\frac{1}{2}$
18 — $18\frac{3}{8}$	—	—	—	$20\frac{1}{2}$	—
18 — $18\frac{1}{2}$	—	$19\frac{1}{4}$ — $19\frac{5}{8}$	—	20	—
$17\frac{1}{4}$ — $17\frac{1}{2}$	—	$18\frac{1}{2}$	—	20	$19\frac{1}{2}$
17 — $17\frac{1}{2}$	18 — $18\frac{1}{2}$	$18\frac{1}{2}$ — $18\frac{3}{4}$	$19\frac{7}{40}$	$19\frac{1}{2}$ — $19\frac{3}{4}$	—
$17\frac{1}{2}$ — $18\frac{1}{2}$	—	$18\frac{3}{4}$ — $19\frac{1}{4}$	—	20 — $20\frac{17}{40}$	—

Թ Ո Ւ Խ Հ Ա Ի Կ Ի Թ Ի

ԽՆԴՐԱՆՔ ԿԱՅ

Լոնտոնի դանիական ընդհ. հիւպատոսը, յայտնելէ ետք որ Անգլիոյ մէջ տարին 14 միլիոն անգլ. ոսկիի հաւկիթ կ'ապառի, — որուն 8 միլիոնը կ'ստանան օտար արտածիչներ —, խորհուրդ կուտայ իր հայրենակիցներուն որ աշխատին Թուխ (Thux) հաւկիթ արտածել: Անգլիացիք աւելի յարգ կ'ընծայեն հաւկիթի այս տեսակին և աւելի սուղ գնով ծախու կ'առնեն զայն:

Դանիացիները ասկից առաջ մեծ ու փոքր հաւկիթները խառն կը շրկէին, բայց իմանալով որ Լոնտոնի մէջ վաճառականք մեծ հաւկիթները կը գատեն և աւելի բարձր գնով կը ծախեն, իրենց հաւերը վերածեցին խոշոր հաւկիթ արտադրող հաւերու տեսակին և այժմ դանիական հաւկիթներուն 120 հատը 8 քիւօ 250 կրամ կը կշռէ:

Դանիական հիւպատոսը խորհուրդ կուտայ սնտուկներուն մէջ խառն չդնել հաւկիթները, որովհետեւ անգլ. վաճառականք չեն ուզեր ընդունիլ այն հաւկիթները, որոնք միօրինակ մեծութիւն մը չունին մէկ սնտուկի մէջ:

×

Ն Ո Ր « Բ Ա Ն Ա Յ Ի Ր »

Նկատելով որ ԳԼՐ ՇԷՂԻՐ էնկիւրիի, Եօղլատի, Կեսարիոյ, Նէվչէհիւրի, Իւրկիւպի, Ագսէրայի, Գօչհիսարի կեդրոնը կը գտնուի և օգտակար կ'ըլլայ տարուան մէջ որոշեալ տեան մը տօնավաճառ կազմել այն տեղ, Պետական խորհրդոյ Քաղաքային ճիւղը որոշած էր որ այդ տօնավաճառը տեղի ունենայ Եօղլատի տօնավաճառէն ետքը, մինչեւ Օգոստոսի վերջ, Դըրչէհիւրի դուրսը, Աղզը աչքը կոշուած տեղը: Կայսերական Իրատէ մը վաւերացուց այս որոշումը:

×

ՆՈՒԷՐ. — Սարգիս էֆ. Տէմիրճեան Բիւրակնի Բ. Շրջանին 52 Թիւը նուիրած է Յովհաննէս էֆ. Յարուիւնեանի (Թլկատինցի) վարժարանին ի խարբերդ:

Առեւտուրի Կեանքը

Գ Ա Ի Ա Ռ Ն Ե Ր Ո Ւ Մ Է Ջ

×

Ք Թ Ա Ն Ի Ա Ռ Ո Ւ Տ Ո Ւ Ր Ը

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՄԷՋ

Տրապիզոնի մեր բղբակցեմ. —

Տրապիզոնի մէջ քթանի վրայ առանձին իր հաշուոյն գործ ընող վաճառական չիկայ. Եղածներն ալ կը գործեն յանձնարարութիւններու վրայ, որոնք գլխաւորաբար Հալէպէ, Մարաշէ, Այնթապէ կուգան: Վաճառականները իրենց համար հաւաքիչներ ունին, որոնց միջոցաւ կը կատարեն իրենց եղած յանձնարարութիւնները: Պատրաստի բնաւ չի գտնուիր: Այս պատճառաւ յանձնարարութիւն մը հազիւ մէկ քանի շաբթուան ընթացքին մէջ կրնայ պատրաստուիլ և զրկուիլ: Մասնաւոր գործատուներ չիկան, այլ միայն տուներու մէջ կը պատրաստեն:

Գնողներն են հետեւեալները, որոնք, ինչպէս ըսինք, ուրիշներու ձեռքով կը հաւաքեն. — Տեարք

Մոլլա զաւե Եղբարբ
Յովնաննէս Թանմազեան
Կարապետ Մակարեան
Սեփան Նուրեան
Իլիա Վաֆիասիս

Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Կ Ա Ն Ք Ե Ր Զ Ն Կ Ա Յ Ի

Երզնկայի մեր բղբակցեմ. —

Ահաւասիկ մեր հրապարակին գլխաւոր վաճառականները

. — Տեարք

Դաբրիկ Ղազարոսեան, հայթայթիչ Դ. Զօրաբանակի պիտոյից և վաճառական մանածի և մանիֆաթուրայի

Սարգիս Տեր Սեփանեան, վաճառական մանածի, մանիֆաթուրայի և մանուսայի

Յարուքիւն Լեփեան, վաճառական մանածի, մանիֆաթուրայի և մանուսայի

Գրիգոր Լեւիեան եղբարք, վաճառական մանածի, մանիֆաթութեայի և մանուսայի

Յ. եւ Պ. Վարդապետեան, վաճառական մանածի, մանիֆաթութեայի և մանուսայի

Իբրանոսեան եղբարք, վաճառական մանածի, մանիֆաթութեայի և մանուսայի

Սարգիս Քելլերեան, վաճառական մանածի, մանիֆաթութեայի և մանուսայի

Մկրտիչ Տէր Օհանեան, վաճառական մանածի, մանիֆաթութեայի և մանուսայի

Գառնիկ Սիւրմեհեան, վաճառական մանածի, մանիֆաթութեայի և մանուսայի

Եղբարք Մօմեհեան, վաճառական ընդհանուր գաղթարերքի և արտածութիւն ներքին բերքերու

Եղբարք Մըջիկեան, վաճառական թօհաֆիէի և արտածութիւն ներքին բերքերու

Օհան Թաւեհեան, վաճառական ասուեղէն ապրանայ

Օհան Գուլումեհեան, վաճառական ասուեղէն ապրանայ և մանածի

Մարտիրոս Ճիգլեհեան, վաճառական կաշեղէն և մորթեղէն ապրանայ

Գուրգէն Լազեան, վաճառական կաշեղէն և մորթեղէն ապրանայ

Յակոբ Տնտեսեան, արտածութիւն ներքին բերքերու

Համբարձում Պալեան, Գործակալ Օսմանեան և Վիքթօրիա ալ Պերլէն ապահովագրական ընկերութեանց

Գուրգէն Լազեան, Գործակալ Իւնիօն ապովգր. ընկ.եան

Գաբրիէլ Ղազարոսեան, Գործակալ Լա Նիւ Եօրք ապահովագրական ընկերութեան

Օհան Թաւեհեան, Գործակալ Քէս Բաթէրնէլ ապովգր. ընկ.եան

ԽՈՉԱԿ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍ

ՊՐՈՒՄԱՅԻ ՄԷՋ

Հանրային Պարտուց Վարչութեան Պրուսայի միգանին մէջ Յունվար 22ին աւարտող շաքարտուան միջոցին

Մախումաձ Է չոր խոզակ էքսդրա, 386 քիւօ 80 կրմ.

40-58 ղրուչէն

Արժանութիւն

1712 քիւ	350 կրամ	Ֆիւլթիւր	270—275էն
3868 »	200 »	Քամիլ պաշի	36 »
2248 »		Թափա սիպի	8 »
184 »		Ծակ խոզակ	30 »
2097 »		Պալեալիք	12 »
10109 »	550 կրամ		

×

Դրանգիդի Վանառականութիւնը

Տրապիզոնի և Էրզրումի ճամբով պարսկական դրանգի-
դի վաճառականութեան վիճակը Յունի. 12էն 17. —

Պատրաստ	Հակ	2625
Մանիֆաթուրա	»	426
Զանազան վաճառք	»	252
		3303

Էրզրումի ճամբով առաքում

Ուղղակի առաքում 776

Պատրաստ Հակ 2527

Փոխադրութեանց գիներ. —

210 դրան կենդինարը (230 քիւ) հակերու համար
260 » » » » սնտուկներու համար

Փոխանակութեանց գիներ. —

Հոնտոն 3 ամիս սղերլին,	ոսկեդրամ	107
Բաբիզ » Օսմ. ոսկի	Փք.	22. 93
Վիեննա 31 օր քուրօն	դրոշ	4. 21
Րուսլ, Օսմ. ոսկի	ըւսլ.	8. 71

×

Մետրիքի Հրապարակը

Մետրիքի մեր մասնաւոր թղթակիցը կը գրէ մեզ Յնիւր.
24 թուով. —

Ճեհրի. — Հրապարակը պահեստի ապրանք չափ կայ,
կեսարացի վաճառողք կ'ուզեն գինները բարձր բռնել և ծա-
խելու կը դժկամակին: 0/0 քիւօն 152 ֆրանքէն երբեմն գոր-
ծերը անպակաս են:

Շուշնայ. — Հրապարակի վրայ 2300/2500 թօնօ պատ-
րաստ ապրանք կայ: Շատեր գիներու վրայ վերելք մը նա-
խագուշակելով բռնած էին, սակայն այսօրուան գինը ոս-
կին 124էն օխան 115 փարա է: Բաթէրսըն ընկե-
րութեան գործակալք 1500 թօնօյի մօտ ապրանք մը գնե-
ցին ոսկին 100էն 80/90 փարայով, և այսօր գներու տարա-
պայման բարձրացումէն մեծապէս օգտուեցան, գործ մը որ
անկարելիոր դրամագլխով մը մեծամեծ շահու մղեց յիշեալ
տունը, քանի որ ավանսի դրութեամբ օգտուեցան առևտր-
ներկայ վիճակէն, ինչ որ մերայնոց դատ մը կրնայ ըլլալ:

Յորեմ. — Դեռ ներքին գաւառներու ձիւնհալը չէ
սկսած, հետեւաբար ուղտերու կարաւանը 20 օրէ ի վեր չէ
ժամանած, որով հին սթօքը, որ 100 հազար գրիւ կը հաշ-
ուէր, սկսաւ կամաց կամաց քշուիլ և գրէթէ կէսը ծախ-
ուած է 45/50 փարա միջին գնով (օխան):

Քիթրե. — Դեղին և պիլյանթօյի համար գործ կայ, սա-
կայն ճերմակը հարցնող չիկայ:

Բուրդ. — Պատրաստ չիկայ, աղտոտը 9¹/₄էն գործ եղաւ,
մաքուրի համար գործ չիկայ:

Քարիւղ. — Պաթումէն հետդհետէ նոր քարիւղ հասնե-
լով սպառեցաւ, և նոր շոգենաւ մը կ'սպասուի մեր նաւա-
հանգիստը 9000 մնտուկ քարիւղով:

Բամբակ. — Ճամբաները բացուեցան և հեռագրական
լուրերէ կ'իմացուի որ գիները ինկած են և այսօր 29—29¹/₂էն:

Մորթ. — Կ'ուզուի օխան 14/15 դրշ. Մէճ. 23էն:

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆՔ

Շաֆար ֆոնֆասե. — Մեծաքանակ կը ներածուի օխան 97
փարա, ներքին գաւառներէ ձիւնհալէն վերջ շատ պիտի
ուզեն, կ'երեւի:

Շաֆար փոշի. — Մեծապէս կ'սպառուի, գինը 92—91 փա-
րա—Ռուսական հրապարակը ձմրան պատճառաւ ցայսօր
փակ է, Թրիէսթէյէ կը ներածուի մեծաքանակ:

Շաֆար քիթապաս. — Մարտէյլ Սէն Լուի: Մինակ մար-
տիկոյ հրապարակէն կը ներածուի և կը ծախուի 119—120 փր.:

Խահուէ. — Ըստ տեղակի 75/78 դրշ., բրինձ Անգղիա-
կան պարկը 155—156 դրշ.:

ԿԵՍԱՐԻՈՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

×

Կեսարիոյ ծանօթ վանառականներէն մեկը կը գրէ մեզ. —

Արժանեղի ապրանք

Քիթրէ, ճէհրի, բուրգ, կուտ, կովու մորթ, որսի կենդանեաց մորթ, մէշին հն. — Այս գործերով կ'զբաղին Տեարք

Ս. Տիլսիզեան որդիք (գործակատարք Յ. Ս. Գաղէզեան), Յովհաննէս Գառնիկ Գուլումճեան, Յակոբ Քեհեան, Գրիգոր Կէրէքմէշեան, Մարտիրոս Խաչատուրեան, Նալպանտ զատէ — Վարայէնլի զատէ, Մկրտիչ Քեհեան, Գառնիկ Ալաճաճեան, Յակոբ Գրիգոր Ճըրճըրեան ընկ., Միհրան Օհանեան, Գէորգ Ճամճեան և Ընկ.:

Ներածեղի ապրանք

Շաքար, խահուէ, բրինձ, օճառ, պղինձ ևն. —

Տեարք Յովհաննէս Յակոբ Եռսուֆեան և ընկ. (խուրտէվաթ), Յարութիւն Եռսուֆեան և ընկ. (խուրտէվաթ), Գէորգ Ետիպալեան (խուրտէվաթ), Լուսաբել Պարիճեան (խուրտէվաթ), Շէրէֆիմ Ատամճըլ օղլու, Կուռնելիոս Սընան օղլու, Հաճի Սընան օղլու, Թէյիանոս — Նիկոլ Ապաճը օղլու, Աթէշ օղլու, Եռսուֆ Հէքիմ Հաճի օղլու, Ղազէր Տամլամեան օղլու, Կարապետ Եազըճեան, Մարտիրոս Ճէպիտէլիքեան, Յակոբ Ճէպիտէլիքեան, Գէորգ Ապաճեան Եղբարք, Հասան Օնպաշը զատէ, Ճընկըրլը զատէ Օսման:

Պղինձ, անագ

Տեարք Յակոբ Ճամճեան, Կարապետ Ճամճեան, Անաստաս Եռվան Գաղանճը օղլու:

Երկաթ

Տեարք Կարապետ Մոստիչեան, Սալա Նէֆթիճի, Ալիքսան Սէֆէրեան, Յարութիւն Եազմուրեան:

Մանիֆաբուրա

Տեարք Իբրանոսեան Եզրք, Թաղէոս Մնտիկեան և ընկ., Մարգար Ստեփան Եազըճեան, Կարապետ, Դաւիթ, Աւետիս Զամպագճեան, Վահան Լեռն Ճամճեան, Բարսեղ Քիլիմ

լիեան, Տիգրան Թաթարեան, Համբարձում Մալխասեան, Գէորգ Փիլիպոսեան, Կարապետ Թէլլիեան, Հայկ Մնտիկեան, Բարսեղ Պալլեան, Միսակ Յովհաննէս Քէշիշեան, Միսակ Շիմշիրեան, Սարգիս Յակոբ Շիմշիրեան, Տիգրան Ղազէրեան, Եորկաքի Կէտիկ օղլու, Ճիվան Ուզուն Պօղոսեան, Պօղոս Սէֆէրեան, Նշան Եագոպ Բաստրմաճեան, Ավրամ Թաշք օղլու, Համբար Տէտէեան, Էմին Օսման Քէօսէ իւլ օղլու, Նուհ Սադազատէ, Իզգէթ Մավուշ զատէ, Գ. Ս. Պաթիթյարեան:

Այսոն՝ Այնքապի, Մարաբի եւ Հալեպի

Տարբ. Յ. Գոպագեան եղբարք, Հմայեակ Գապագեան, Մեսրոպեան Միստափագեան, Պօղոս Սէֆէրեան, Տիգրան Թաթարեան, Գրիգոր Քեհեանեան, Սեդրակ Յովսէփեան, Յակոբ Մանուկեան, իսկ Նազար Գասարճեան եղբարք կ'զբաղին տեղական աշուստով:

Կիւրիմի շալ

Տարբ. Չոզգարեան եղբարք, Խարմանտեան, Յ. Կ. Սէֆէրեան, Հայկակ Արպոսեան, Գրիգոր Արմենակ Թորպաշեան, Ս. Չուլճեան Որդիք:

ՄԱՏՈՒՏԱԿԻ (սիյան քէօփու) ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՈՒՐՖԱԹԻ ՄԷՋ

Ուրֆայի մեր քոթակիցը, Աւեսիս Էֆ. Քիւլեկեան կը գրէ մեզ. —

Միջագետի արդիւնաւոր բոյրերէն մատուտակի արմատը՝ վերջի տարիներս վաճառականութեան տեսակէտով ուշադրաւ փոփոխում մը կրեց եւ շահու նոր աղբիւր մը դարձաւ: Մատուտակը Ուրֆացիներուն կարեւոր եւ առաջնակարգ վառելանիւթն եղած է անծանօթ թուականէ ի վեր: Ընդհանրապէս ամէն տնական խոհանոցներու եւ ամէն փուռերու գործածած վառելանիւթն է այս: Շարաթը հարիւրաւոր ուղտերու եւ էջերու բեռներ դուրսէն կը մտնեն քաղաք, մատուտակ բերելով, որ երբեմն արմատովը միատեղ կը ծախուի: Մատուտակը ընդհանրապէս Խառանու եւ Սըրուճի մեծատարած զաշտերուն մէջ կը բուսնի ինքնին: Երկար

արմատ մը կը ձգէ հողին մէջ և գրէթէ մէկ մէթը բարձրութեամբ հաստատ ցողունի մը վրայ կ'արձակէ խիտ ձիւղեր, մանր լեզուանման տերեւներով, որոնք միշտ կանանչ են: Արմատը մեղրի պէս քաղցր է, իսկ տերեւները խիտ լեղի են: Աղքատիկ գիւղացին հողէն հանելով զայն, լիտրը մէկ երկու շրուշ արժէքով կը ծախէ շեփակքններուն, որոնք ամբողջ եղանակին տեսակ մը զովացուցիչ օշարակ կը շինեն ձիւնախառն: Ջրի մէջ ցրուած այս դեղնագոյն ոսկեթել արմատը՝ իբր աւելորդ բան մը՝ կը նետեն մէկդի: Եւրոպացիք յատուկ գործակալներ կը շրջեն այս կողմերը, կ'ամբարեն մատուտակը մեծ քանակութեամբ և ապա կը շրջեն Եւրոպա: Կ'ըսուի թէ սուրճի, օճառի պարկերը ևն. մատուտակի արմատէն կը շինուին, բայց ի՞նչ կերպով: Այս առթիւ հաճեցէք Ձեր գիտցածները ֆիւրակցի միջոցաւ պարզել⁽¹⁾:

Ե Ր Կ Ա Թ Ի

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՊԵԼՏԻՈՅ երկաթի և պողպատի հրապարակը հաստատ է: Զուլածոները (skofdk) կ'արժեն 70 Ֆր.: Պելտ գործարանները մեծաքանակ յանձնարարութիւններ ունին և անոնցմէ ոմանք դժուարութիւն կը քաշեն եղած ապարանքները որոշեալ պայմանաժամին մէջ յանձնելու: Այս վիճակը ա'լ աւելի պիտի շեշտուի, որովհետեւ հրամանները հետզհետէ կը շատնան գարնան մօտենալուն առթիւ: ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ, երկաթի գործարանատէրներուն վերջին գումարումները ո'ր և է փոփոխութիւն առաջ չբերին: արիւրի հրապարակին կացութեան մէջ: Վերին Մարնի, ինչպէս նաեւ Արտաշի մէջ բազմաթիւ ապարանքներ կ'ը հասնին անմիջապէս յանձնելու պայմանով: Գամին գինն է 29 Ֆր. 30 և թելինը՝ 27 1/2 Ֆր.: ԱՆԳԼԻՈՅ մէջ ալ առատ գործ կայ: Գիներն ընդհանրապէս բարձրանալու հակամէտ են, բայց ի ձուլածոներէն, որոնք շահագիտութեան առարկայ են: Պիւրիները զրոյց մը հանեցին որ իբր թէ ամերիկացի արտադրիչներ իրենց գինը պիտի գեղջեն տարւոյն Բ. վեցամսէին մէջ:

(1) Այս բոյսին վրայ պիտի խօսուի մեր ձարսարանուեսական Բուսաբանութեան բաժնին մէջ: Մ. ԽՄԲ.

մինչ ընդհակառակն Ամերիկայէ եկած լուրեր կը ծանուցանեն որ ձուլածոներու մթերքը քիչ է և յանձնարարուած ապրանքները Անգլիայէ գալուն պէս, նոր ապսպրանքներ պիտի տրուին: Քառորդ դարէ ի վեր այսքան նպաստաւոր վիճակ մը ունեցած չէր երկաթի և պողպատի հրապարակը: Գրէթէ բոլոր արտադրիչները առնուազն վեց ամսուան համար աշխատութիւն ունին: Գերմանիոյ Մէջ հրապարակը անփոփոխ է: Պողպատի սէնտիքան դժուարաւ կը գործադրէ իր ստացած յանձնարարութիւնները: Գերմանական գործարանատէրները այժմէն ծանուցած են իրենց յաճախորդներուն որ տարւոյն առաջին երեք ամիսներուն մէջ յանձնելի ապսպրանքներուն 60%ը հազիւ կարելի պիտի ըլլայ յանձնել: Կէս բանուած ապրանքին մթերքը շատ քիչ է և պատրաստ ապրանքը բարձր գիներով կը ծախուի:

ՊՈԼՍՈՅ հրապարակին վրայ այս շաբթու կարեւոր գործառնութիւն չեղաւ: Հրապարակը հանդարտ էր: Ահաւասիկ մետադին գիները. —

Պելժիական ձող երկաթ	կենդինարը	50	ըրշ.
Շուեաական	»	76—77	»
»	» գամի համար »	66—67	»
Բուդրէլ	»	41—42	»
Չէնպէր և սիլմէ	»	52—53	»
Սաճ երկաթ 1—4	»	60	»
» 5—10	»	66	»
» 11—14	»	72	»
Երկաթ T (Ժիրաէրս)	»	55	»
Գամ պել. 15.15/21.48 25 քիլ. տակառը		33½	»
» գերմ.		—	
Պողպատ comte turn	50 քիլ. սնտուկը	92	»
Անագ, կենդինարը		1400	»
Թիթեղ, երկու սնտուկը		192	»
Կապար, խողովակ և թերթ, օխան		3½	»
Պղինձ	»	18½	»
Թի, ծրարը		25	»
Զինկո, օխան		5¼	»

Արտածութիւն

Աֆիօն. — Այս շաբթու ծախուեցաւ 42 կողով, զոր գնեցին

Տեարք

Գ. Կիւսիւսեկերսան	11	կողով	Գրհսր.	142էն
Հօլզայն եւ ընկ.	5	»	»	145էն
Իմսըն եւ ընկ.	6	»	Ագչէհր	142էն
Ուլթօլ եւ ընկ.	21	»	Զիլէ	140/43 — 165
Ն. Վարդերեան	22	»	Մալաթիա	142 — 150/55
Արեւեան եղբարք	5	»	Էնկիւրի	103 — 125
Ախիօթի	2	»	Քէօթահիա	121 — 31½

Վարդերեան էֆ. գնեց Սելանիկի հրապարակին համար:

Թիֆլիս. — Ծախուեցաւ 328 հակ: Գնողներն են Տեարք

Արսէն եւ ընկ.	42	հակ	Տէրի	15½—16
Էսուարսս Էնս սըն	85	»	Գապա	8—15½
Թ. Ֆօֆս եւ ընկ.	11	»	Օղլաք	21
Կեղըրօլ	60	»	Եօզղաա	18½/4
Ժ. Դարամալունա	130	»	Էնկիւրի	18½/4—18½/3

Բամբակ. — Գիները բռնուած են: Ժամանեց 200 հակ Ատա-
նայի ապրանք:

Բուրդ. — Հրապարակը տկար է:

Դարի. — Ծախուեցաւ 5000 քիլէ, Բուսիլի տեսակին քիլէն
11—11½ զրչէն և Անատօլուի էքսդրա տեսակին օխան
31 փր.:

Եգիպտացորեն. — Ծախուեցաւ 150 թօնօ, Մարմարայի և Իզ-
միտի տեսակին օխան 22—22½ փր.էն և Պանտրմայիքը
22փր.էն:

Թռչնակեր. — Վաճառում չեղաւ:

Շուշմայ. — Ծախուեցաւ 400 պարկ, Մարմարայի տեսակին
օխան, արաածուլթեան համար, կ'արժէ 99 փր. Մէր-
սինինը՝ այս տեղի համար՝ 103—10½ և արաածուլթեան
համար 100 փր.:

Հուբիա. — Ծախուեցաւ 450 պարկ: Գիները նոյն են:

Սիսեռ. — Եկաւ և ծախուեցաւ 320 պարկ, Անատօլուի տե-
սակին օխան կ'արժէ 48—50, Պալլըքէսիլի Ա.ը 62—65,
Բ.ը 52—54 փր.:

Քիրեհ. — Ծախուեցաւ 26 պարկ ճերմակ 19—19½ էն, 8 պարկ
էքուդրա ճերմակ 24½ էն, 9 պարկ պիօնտո 16¾—17½ էն
և 18 պարկ դեղին 13½—16 շրջէն օխան:

Սալեպ. — 7 պարկ թօքատի տեսակ 15½ էն, 10 պարկ սո-
վորական 14½ էն և 1 պարկ ստորին տեսակ 14 շրջէն
օխան:

Ճեհրի. — Գինեքը վար են: Կեսարիոյ տեսակին օխան 8½—
8¾ շրջէն, էնկիւրիինը 8, Իսկիլիպինը 7¾ և Զիլէի,
Թօքատի, Չօրուսի տեսակը 7¾ 8 շրջէն:

Մազը. — Գործ չեղաւ:

Կսաւա. — Վակոնին մ. շ 55—55½ և շոգենաւ յանձնելի 57
—58 փր. ի ծախուեցաւ:

Ուսի մօրք. — Հրապարակը անփոփոխ է: Սանսարի մօրթը
կ'արժէ 210 և յինչեւ 225—230 շրջէն, Թիլֆի 55—58—
60, Բօրսուք 32—34 շրջէն կը ծախուի: Թափանի մօր-
թին վրայ դեռ գործ չեղաւ: Գինը անուանապէս 250
շրջէն, բայց 235—240 շրջէն և աւելի տուող չկայ:
Կ. Պոլիս 27 Յնվր.

Ի Ի Ղ Ի Գ Ի Ն Ե Բ Ը

Թեհե Էաղը, Սիպերիա, Լ. Օսմ. 105 էն, օխան 17—17½ շրջ.	
» Բեդրովսքի	» 18 »
» Բեդերսպուրկ	» — »
» Ամերիկեան	» 7—7½ »
Գուլբուք Էաղը Սամարա	» 8¾—9 »
Իչ Էաղը Աւստրալիա	» 6¾ »
Չեքից Էաղը, Էտրէմիտ, մէծիտիէ 21 էն քիլօն 4½	» »
» Միտիլի	» 4 »
Սուսամ Էաղը, դեղին Լ. Օսմ. 100 էն	» 5½ »
» ճերմակ	» օխան 5½ »

×

Մ Ա Ք Ս Ա Տ Ո Ւ Բ Ք Ի Յ Ա Ի Ե Լ Ո Ւ Մ

Մտորիտի Օսմ. Ընդհ. հիւպատոսը կը տեղեկագրէ որ
Սպանիոյ կառավարութիւնը, օտար ցորեններու և ալիւր-
նեռու ներածման մաքսատուրքն աւելցնելով, 100 քիլօ ցո-
րենէն պիտի առնէ 2½ և 100 քիլօ ալիւրէն 4 բէզէդա:

ՄՏԱՑԱՆՔ դեռատի արուեստագէտի մը՝ Տիար Գրիգոր Թօլաեանի երաժշտական անդրանիկ հեղինակութիւնը՝ Հայ լայն բոլա, դաշնակի համար։ Տիար Թօլաեան, Մեմուայի Ախպարի յարգելի արտօնատիրոջ որդին և ծանօթ երգիծաբան Երուանդ էֆ. Թօլաեանի կրտսեր եղբայրը, կը խոստանայ նոր^ա զարդ մը ըլլալ մեր արուեստագէտներու սակաւթիւ խումբին մէջ, ուր կը մտնէ իր գեղեցիկ հեղինակութեամբը։ Յաջողութիւն կը մաղթենք նորատի երաժշտագէտին։

ԲԻԻՐԱԿՆԻ պատուակալ գործակալն է ՊԱՆՏՐՄԱՅԻ Մէջ

ԱՐՄԷՆ ԷՖ. ՄԱՐԵԱՆ

Վանառական — Յանձնակատար

Արադրիչ խոգակի, արմսիքի եւ տեղական բեքերու

Գործակալ ՅէնիֆՍ ՏԸ ԼՕՆՏՐԸ հրդեհի ապահովագրական ընկերութեան և ՏԷՕԵՉ ԼՕԵՏ ու ՄԷՍԱԺԸՐԻ ՄԱՐԻԹԻՍ

տոգեմաւային ընկերութեանց. —

Փոմիսէր տ'ալաուի

ՀՈՉԱԿԱԻՈՐ ԳՈՐԳ ՄԸ

Բրմանհահի գորգը գոյնի և հիւսուածքի տեսակետով և տաղանդի ու երեւակայութեան կողմէ սքանչելիք մ'է։ Մեծութիւնն է 8×4.8։ Կ'ըսուի թէ աշխարհի մէջ այս ևս անոր նմանը չի կրնար վերարտադրուիլ։ Իր տեսակին մէջ մէկ հատիկն է որ գոյութիւն ունի։ Գորգէ հասկցողները բոլորն ալ հիացում յայտնած են արուեստի այս հրաշակերտին հանդէպ, որ այժմ կը գտնուի Պետրոս էֆ. Ուրֆալեանի քով և ծախու է։ Աւելի տեղեկութիւն ուզողները կրնան դիմել Մեքսիմ, Պետրոս Էֆ. Ուրֆալեանի հասցէին։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՅՄԱԻ Բեսիմի Գամուսը Օսմանի 28, 29, 30 և 31 ֆոմաները։

Արտօնատէր Հ. Ս. Խ. Իթիհէճեան — Տպագր. ՆՇԱՆ Կ. Պէրպէրեան

ԱՇՆԵԱՆ ԳՐԱՄԱՆ

Առժամեայ Բացառիկ Ձեռնը

20 ՂՐՈՒՇ ՓՈՒՍՆ 60 ՂՐՈՒՇԻ

Սուրբ երկիր, պատկերազարդ նկարագր. Ս. Երուսաղէմի, Տ. Եպսկ. Պալեան, գին 6 զրշ. — Քամելիազարդ տիկին, Ա. Տիւմա, թրգմ. Պ. Ատրունի 8 զրշ. — Փիլիսոփային տաղերտոր, Բօլ Պուրժէ, թրգմ. Օ. Չիֆթէ Սարաֆ, 6 զրշ. — Պատմութիւն պաշտամանց հին եւ նոր ազգաց՝ Ս. Ե. Մխիթարեան, 6 զրշ. — Յիշատակաց ծագիլ՝ Եր, փունջ առաջին, Ռուբէն Որբերեան, 5 զրշ. — Մանուկներ՝ ոտանաւոր՝ Պօղոս Եռասուֆեան, 5 զրշ. Առնունական առողջարանութիւն՝ Տր. Քլէման, թրգմ. Մ. Սիսակ 5 զրշ. — Լուծեալ Ուէր՝ գրեց Բենիամին Եղիազարեան 4 զրշ. — Բառարան թուրքերէնէ հայ. յօրինեց Ս. Մ. Գասապեան 5 զրշ. — Կոկոններ, ոտանաւոր գրեց Ե. Տ. Եղիազարեան 5 զրշ. — Տիկին Ռօժէ Էտուառ Ռօտ, թարգ. Չարմայր Չուկէս զրշ. — Ազօտ նշոյլներ, արձակ եւ ոտանաւոր, գրեց Բ. Իսպէշէր Չուկէս զրշ. — Պատմ., իմաստ., վիպական, բանաստեղծական, գիտական, առողջարանական են., վերագրեալ 12 հատոր գիրքերը որոնք իրենց այլազան պարունակութեամբ ամէն հասակի և տեղի քնթերցման արժանի են, անհաւատարի գնով մը մի միայն 20 զրշ. վճարելով կրնան իստանալ Աշնեան գրատունէն, Կ. Պոլիս, Չաքմաքճըլար Եօքուլը, թիւ 29: Գաւառաց համար քօսդի ծախք 7 զրշ. աւելի: Հասցէ՝

10-8

در سعادت چقمقچیلر یوقوشنده نومرو ۲۹ آشجیان کتبخانه سی

ԱՐՐԱԽԱՄ Կ. ԿՍՏԱՆԵԱՆ

Ի Զ Մ Ի Տ

ԿՍՏԱՆԶՆԷ, Նրդեհի եւ ձովային ապահովագրութիւններ, ֆուխիտնի եւ մաքսային ու ապագրական գործեր, քառչուէ կնիքներու յանձնարարութիւններ եւ Եւրոպական գործարաններու միջոցաւ փօօկրափի համեմատ պատկերազարդ ֆաշդ քօսքաշներու յանձնարարութիւն.

ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ամսական վճարումով Սաքսոնիոյ տառնակարգ զաշնակներ, անգլ. տոնոն գրամարկներ, պիսիքլէդներ եւլին: Գաւառային յանձնարարութիւններ փութով կը կատարուին:

Հասցէ. — ԱՐՐԱՀԱՄ Կ. ԿՍՏԱՆԵԱՆ. — Ի Զ Մ Ի Տ

5-4

Ի Ի Ն Ի Օ Ն

Ապահովագրական Ընկերութիւն

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ

Ի ԲԱՐԻՉ

1828

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ

Ի ԲԱՐԻՉ

1829

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Դրամագլուխ եւ Պահեստ 296 միլիոն ֆր.

1905ին զանձնած ապահովագին 39 » »

Մինչեւ 1905ի վերջ հատուցուած վնասք 160 » »

Ինչպէս այս քիւերէն կ'երեւի, ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի զուտարն է **296 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.**, որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ **ԻՆԻՕՆԻ** ապահովագրելոց:

Արեւելի համար մասնաւոր գեղջեայ սակացոյց: Նպաստաւոր պայմաններ աճեցնելու համար կ'երաւել տալի ԳԵՐԱԶԱՆՅԱՆ ԲԱՆ ՈՒՐԵ Ո՛Ւ Եւ է ընկերութեան պայմանները:

Ընկերութեան դրամաւսուցն է **ՍՄՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆԲԱՆ**

Թուրքիոյ եւ Արեւելի Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Տնօրէն

ՍԻՄՕՆ ՔԱՅՍԵՐԼԵԱՆ

Կենաց Ճիւղին պէս

ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ՍԹԱՄՊՈՒԼ, Սուլթան Համամ, Բաղդադ Ծղու բաւած

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր Բաղդադ մէջ

50—9

Օգտուեցէք Լուսանկարիչներ

Ի դիւրութիւն լուսանկարիչ արհեստակցաց,

ՍԱՐՐԱՅԵԱՆ ԵՂԲԱՐԲ ՊԵՅՐՈՒԹ

Պատրաստի ունին միշտ լուսանկարչական ամէն կարգի նորագոյն գործիքներ, անխաղախ դեղորայք, բաղմատեանակ ֆարթոններ, անասկաւոր քուղքնր և նոր ապակիներ ևն. ևն. Գիշերը միշտ դիւրամաշխի էն մեծաքանակ և փոքրաքանակ գնողներու համար:

6—8

THE SINGER

MANUFACTURING Cie.

Ս Ի Ն Կ Ե Ր

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

400t աւելի Պատույ վկայական
Շփաղրամ

Սինկէրի կարի մեքենաները, իրենց տոկոսնութեանը համար,
աշխարհի ամէն կողմը տարածուած են:

ԲՈԼՈՐ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԸ {
ԲՈԼՈՐ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐԸ { Սինկէրի մեքենայ միայն կը գործածեն
ԲՈԼՈՐ ԿՈՇԿԱԿԱՐՆԵՐԸ {

Մասնանիւղեր բովանդակ Թուրքիայ մէջ

THE SINGER

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին. —

Բ Ե Ր Ս. { Շիտակ ճամբայ, Կալանթաւէրայի դիմաց
» » ՊօնՄարշէի դիմաց, 343 կրկ.

ՂԱԼԱԹԻՍ. { Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւ
» Թրամուէյի կայարանին դիմաց

Պ Ո Ւ Ի Ս. { Սուլթան Համամ, Թիւ 2
» Սուլթան Պայագիտ, Թրամուէյի կայարանին
դիմաց, Թիւ 13

ՍԱԻԻՏՍԵՐ, Չարշը Պօլու, Թիւ 120

THE SINGER

Սինկէրի կեդրոնատեղին կը գտնուի Բերա, Շիտակ ճամբայ
թիւ 343 կրկին, Տիւզ օղլու Սարգիս պէյի տունը:

50—27

Զորեկեցուեան խօսակցութիւն

ՀԱՅ. ԳԱՂ. ԱՆԳԼ. ԵՒ ԴԵՐՄ.

2. Տ. Ս. Փափագեան էֆ. ի այս երկը կը բաղկանայ
320 էջերէ. Ա. Բառագիտ. Բ. խօսակց., գնման, վաճառ-
ման, ճամբորդութեան Գ. Նամակներ հրաւիրագրեր եւ
առեւտր. թղթակցութիւններ: Կարելի է խիստ կարճ ժա-
մանակի մէջ խօսիլ յիշեալ լեզուները: Գին լաթակազմի 12
դրշ.: Կը ծախուի գրաւաճառաց քով: Կեդրոնատեղին է
Պալենց գրատուն, Նաեւ Էսկիեան գրատուն: Վարժարանաց
համար զեղչ:

10—10

Լ՝ՈՒՆԻՎԵՐՍՕ

L'UNIVERSO

Ապրանքներու Փոխադրութեանց Վճանգներու դէմ
ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կեդրոնառնդի ՄԻԼԱՆ

Իրամագլուխ 2, 250, 000 Լիրա

ընկերութիւնը թէ՛ ծովու և թէ՛ ցամաքի վրայ ապրանքներու
բոլ փոխադրութեանց համար ապահովադրութիւններ կ'ըն-
դունի խիստ շահաւոր պայմաններով

Արագ եւ ամբողջական հասուցում վնասներու
հնդհ. Գործակալ եւ «Ավառի»ի ֆախեր
ԲԱՐՍԵՂ ԹԵՔԵՆԸ

Գօծաման Օղլու Խան, Կ. Պոլիս

Դեր-Գործակալներ՝ Թուրքիոյ գլխաւոր նաւահանգիս-
ներու մէջ:

* Գոհացուցիչ պայմաններով դեր գործակալներ կը
փնտռուին՝ այն տեղերը

որ գործակալութիւն հաստատուած չէ տակաւին
Տեղային գործակալներ կը փնտռուին պատուաւոր ու կարող
Շահաւոր պայմաններ 50-8

BIÈRE AMSTEL

Ամսդէլի Գարեջուր

ԳՈՐԾԱԿԱՆ ՍԱՄՍԿԵՐՏԱՄ (ՀՈԼԱՆՏԱ)

Միմիայն ընտիր գարիէ և հմուլէ
(houblon) շինուած այս առաջնակարգ
գարեջուրը անուանի բժիշկներու կողմէ
յանձնարարուած է իր սնուցանող,
կազդուրիչ և զովացնող հանգամանք-
ներուն պատճառաւ:

ԾԱՆ. — Ամսդէլի գարեջուրը Պոլիս կը ներածուի միմիայն շի-
շերով: Կան գարեջուրներ, որ տակաւով ալ կը բերուին եւ
հոս շիշերու մէջ լեցուելով կը ծախուին իբրեւ նմարիս (ori-
ginal): Այսպիսի խարդախեալ գարեջուրներէ չխաբուելու հա-
մար կը խնդրուի ուսադրութիւն րնել վրեւ տեսնուած մանկային
կը գտնուի ֆիւպները, մեծ նաշարանները, օրէկները
եւ մեծ նպարալաններու քով ու ղեղարաններու մէջ,
Կեդրոնառնդի՝ Կ. ՊՈԼԻՍ, ՖԻՏԳԼԵԱՆ ԽԱՆ

Dépôt général, Foundouklian Han, Stamboul

ԲԻԲԻՐԱԿՆ «بوراكن»

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Մէհմէտ Փաշա Խան, Թիւ 12

ارمنجه غزنه سی

در سعادت محمد پاشا خان نومبر ۱۲

PURAGN

Revue Arménienne

Stamboul, Mehmed Pacha Han, N. 12

Բ. ՇԻՋԱՆ

Թ Ի Ի 13 — 14

Սովորութեամբ ծանօթ եղած բանը օրինապէս տրամադրեալ
կը նկատուի [Մէճէլլէ 43րդ Յօդուած]

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

52 Թիւի բժնորդ. Պոլիս եւ Գաւառ **60 դր2.**

» » Արտասահման **13 ֆր.**

26 Թիւի հմր. բժնորդ. Կ'ընդունուի

Ծանուցումի համար՝ զեղչեալ զին

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

52 Թիւի բաժնեգիրն եւ 2 դր2. ի ա-
ռաքման ծախքը կանխիկ վճարող ամէն բա-
ժանորդ կ'ստանայ Հէրէքէի հռչակաւոր
գործարանին մէջ պատրաստուած զոյգ մը
ընտիր բուրդէ գուլպայ եւ մետաքսէ փողփո-
ղուն թաշկինակ մը, որոնք իրենց նըքին
յօրինուածքովը տեղական ճարտարար-
ուեստին յառաջդիմութիւնը կը հաստատեն
Մէկ բաժանորդ գտնողը կ'ստանայ

Հըս տը Բառի մը **10 դր2.**

երկու » » Առեւ. եւ Տնտ. Աշխ. **15 »**

երեք » » Մէճէլլէ **30 »**

10 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1907

Կ. Պ Ո Ւ Ս

ՅԱՎԱՐ. ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ՇԱՌԼ ՄԱՌԻ ԺԱԳԱՐ

ՄԵՏԱՔՍՆ ԻՅՆՁՊԵՍ ԿԸ ՀԻՒՍԵՆ

X

Շարլ Մառի Ժագար ծնաւ Լիօնի մէջ 1752 Յուլիս 7ին, Հայրը, Ժան Շարլ, ոսկեթել ու մետաքսահիւս կերպասներ շինող գործաւորներու պետն էր և մայրն ալ, Անդուանէթ Ռիվ, այդ կերպասներուն համար քսեմն կը պատրաստէր:

Ժագար, տղայ հասակէն ինք իր անձին թողուած, Ժամանակը կ'անցընէր փայտէ փոքր տուներ և եկեղեցիներ շինելով: Ծնողքը, մտադիր ըլլալով հիւսող գործաւոր ընել իրենց տղան, լաւ կրթութիւն մը տուած չէին անոր: Բայց այս դժնդակ աշխատութեան հանդէպ տղուն զգացած բնագրական խորշումը պատճառ եղաւ որ Ժագար ամէնէն առաջ մտնէ կազմարարի մը քով: Իր ազնիւ սիրտը կը խըշխըշար մետաքս հիւսող գործաւորներուն Ֆիզիքական եւ բարոյական տառապանքը տեսնելով: Ուստի պարապոյ ժամերուն մէջ, կ'աշխատէր պարզ գործասեղաններու նմոյշներ շինել, Հայրը մեռնելով իրեն թողուց երկու գործասեղան, որոնք իր փառասիրութիւնը քաջալերեցին: Աղջիկը, որուն հետ պիտի ամուսնանար, Քլօտին Պուաչօն, փոքր դրամօժիտ մը ունէր, որ Ժագարի հնարչական ընդունակութիւններուն գրգիռ մը տուաւ: Այլ եւս արգելք մը չունէր իր միակ երազն եղաւ նոր ծրագիրներ շինել ամէն տեսակ գործասեղանները պարզացնելու կամ կատարելագործելու համար: Իր առաջին մեքենան խորտակող գործաւորներուն անխորհուրդ բարկութիւնը բնաւ չվհատեցուց զինք և ալ աւելի ոգեւորութեամբ աշխատեցաւ գործաւոր դասուն վիճակը բարւոքելու գործին: Ժագարէն առաջ, ստուգիւ կարեկցութեան արժանի էր Լիօնի մէջ մետաքս հիւսող գործաւորներուն կացութիւնը: Լամարթին հիւանալի պերճախօսութեամբ մը նկարագրած է շեքամահուցի գլխաւոր քաղթի Լիօնի այդ գործաւորներուն խեղճութիւնը, անոնց խոնաւ և դարչահոտ բնակարաններուն ողորմելի վիճակը:

[Կը շարունակուի]

THE SINGER

MANUFACTURING Cie.

Ս Ի Ն Կ Ե Բ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

400Է աւելի Պատւոյ վկայական
Շքադրամ

Սինկէրի կարի մեքենաները, իրենց տոկոսներով եւս չափարհի ամէն կողմը տարածուած են:

ԲՈՒՐՈՒ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԸ { Սինկէրի մեքենայ միայն կը գործածեն
ԲՈՒՐՈՒ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐԸ {
ԲՈՒՐՈՒ ԿՈՇԿԱԿԱՐՆԵՐԸ {

Մասնաճիւղեր բովանդակ թուրքիոյ մէջ

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին. —

ԲԵՐԱ. { Շիտակ ճամբայ, Կալաթաքայի դիմաց
" " " Պօնթարշէի դիմաց, 313 կրկ.

ՂԱԼԱՔԻՍ. { Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւ
" " " Թրամուէյի կայարանին դիմաց

ՊՈԼԻՍ. { Սուլթան Համամ, Թիւ 2
" " " Սուլթան Պայագիտ, Թրամուէյի կայարանին
" " " դիմաց, Թիւ 13

ՍԵԻԻՏԱՐ, 2արշը Պօլու, Թիւ 120

Սինկէրի կեղրոնատեղին կը գտնուի Բերա, Շիտակ ճամբայ
Թիւ 343 կրկին, Տիւզ օղլու Սարգիս պէյի տունը:

50—27

Օ ԲՈՒՍԿՈՒՆ

Մեքենական առաջնակարգ Գործատուն

Լուացփի, արդուկի, ֆօլայի

97. ԲԵՐԱ. ՏԵՐՈՐԵՍՈՒ Ա.Ղ.ՋԸ ԴՈՒՄՊԱՐԱՃԸ ԵՕԴՈՒՇ 97

Օ. ԲՈՒՍԿՈՒՆ. Գործատունը կ'ստանձնէ ամէն տեսակ ճերմակ
մակեղէնի լուացք, արդուկ եւ քօլա, նշանաբան ունենալով:

Մաքրութիւն

Ա.ԲԱ.ԳՈՒԹԻԻՆ

Ճշտապահողը

22—24

ՄՍՐԼԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԵՍԸ

×

Տաղանդաւոր ջութակահար Ահարոն էֆ. Մսրլեան, որուն մէկէ աւելի երաժշտական գեղեցիկ հեղինակութիւնները գնահատուած են ձեռնհաս արուեստագէտներու կողմէ, յառաջիկայ փետրվ. 25ի կիրակի օրը, Իւնիօն Ֆրանսէզի սրահին մէջ ձայնական և գործիական նուագահանդէս մը պիտի տայ մասնակցութեամբ Օր. Ի. Գալանօզի: Մսրլեան էֆ.ի ամէնէն յաջող աշակերտուհիներէն Օր. Ա. Սերոբեան ալ իր մասնակցութեան բաժինը պիտի ունենայ այս նուագահանդէսին մէջ, ուր ի յայտ պիտի գայ նաեւ փոքրիկ էտուարտ Մսրլեանի երաժշտական տաղանդը: Բոլոր երաժշտասէրներուն կը յանձնարարենք օգտուիլ այս առիթէն և վայելիլ Մսրլեան Ահարոն էֆ.ի կողմէ կազմակերպուած երաժշտական այս գեղեցիկ հանդէսը, որուն յայտագիրը պիտի հրատարակենք յաջորդ թիւով:

Բասած ԵՈՒՍՈՒՖ ԹԻԼ 6, ՇԻՂԵՃԻԼԷՐ փողոց
Իզմիր, 1/14 Փետրվար 1907

Տ.

Պատիւ ունինք Ձեզ ծանուցանել որ հրապարակիւ վրայ
Վ. Ղ. ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

անուամբ քօմանտիթ ընկերութիւն մը կազմած ենք որ անդանաւորական գործառնութիւններով ու յանձնակատարութեամբ պիտի դբաշի:

Մեր Տիար Վ. Ղ. Պալապանեան միայն, իբր պատասխանատու տնօրէն ընկերութեանս, ստորագրելու իրաւունք պիտի ունենայ:

Հաճեցէք ծանօթանալ իւր ստորագրութեան որ ի ստորեւ և ընդունիլ, Տ. . . , մեր խորին յարգանաց հաւատարմութեամբ:

Վ. Ղ. ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Մեր Տիար Վ. Ղ. ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆ պիտի ստորագրէ
Վ. Ղ. Պալապանեան եւ ԸՆԿ.